Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҳақиқати

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг газетаси

ГАЗЕТА 1974 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

3 ИЮЛЬ, 1982 ЙИЛ ШАНБА № 152 (2.558). Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

ТАЖРИБА ВА МАҲОРАТ— МЎЛ ҲОСИЛГА КАФОЛАТ!

Сиз суратда кўриб турган бу йигит Боёвут районидаги «1 Май» совхозининг пешқадам комбайнчиси Юсуф Эскандаровдир. У ҳосил ўрим-йиғимида комбайнчилар ўртасида пешқадамликни қўлдан бермаяпти. Ана шундай фидокор комбайнчилар меҳнати туфайли совхозда бошоқли экинлар ўрим-йиғими жадал суръатларда олиб борилмоқда. Ғаллакорлар ҳар гектар ердан 45 центнердан буғдой ҳосили олиш йўлида жонбозлик кўрсатиб ишлашмоқда. Улар она-Ватанга 300 тонна юқори сифатли буғдой топширишни эътиборлар.

Р. Нуритдинов фотоси. (ЎзТАГ).

ОЛТМИШ ЙИЛЛИККА—60 ЦЕНТНЕРДАН

ҒЎЗА МЕҲР БИЛАН ЯШНАЙДИ

Деҳқон учун энг масъулиятли дамлар бошланди, — деймиз, лекин унинг учун масъулиятли бўлмаган кун ҳам бормикан, дея ўзимга-ўзим савол бераман. Айрим кишилар «қиш деҳқон учун бекорчилик фасли» деб ўйлайдилар. Аммо шу кеча-кундузда пайкалларга «шарбат» усулида берилаётган ўғит худди ана шу қиш изғиринида тўпланган. Баҳорнинг ташвишини-ку айтмасак ҳам бўлади. Бу фаслда ерга барака уруғи тушиб, тўла гектарлар ҳосил қилинади. Ғўзаларнинг ягана вақтидаги юмушлар айниқса жадал вақтга тўғри келади. Бунинг учун фақат ишлаш, ишлаганда ҳам тадбиркорлик билан меҳнат қилиш даркор. Биз худди шундай иш тутамиз.

Ҳозир саратон кирди. Бу ойда деҳқон фақат сара ишлашни ўз олдига мақсад қилиб қўяди. Чунки саратон— ғўзани амал олиши, гуллаши, кўсак тугишида асосий палла ҳисобланади. Чўлда бригадага бошчилик қилаётганимга ҳам ўн бир йил бўлди. Ўтган йиллар мобайнида саратонда қилинган яхши меҳнатнинг баракали бўлишини тажрибамда кўп марта синаб кўрганман. Узоққа бормай ўн биринчи беш йилликнинг дастлабки йилини олиб кўрайлик. 53 гектар майдонда деҳончилик қилдик. Бу майдонларда фақат ипак пахта етиштирилди. Меҳнатимиз жуда оғир бўлди. Чунки ҳашарот ҳужум қилиб бизни доғда қолдирганди. Зараркунандаларга қарши кескин курашдик. Ана шундай шароитда қилинган ҳалол меҳнат олтин кузда ўз самарасини берди. Ҳар гектар ердан 43 центнердан қимматбаҳо хом ашё олинди.

Бу йилги аҳдимиз янада юксак. Мазкур кўрсаткични 50 центнерга етказишимиз керак. Биринчи чигит экилган карталаримизни кўздан кечириб чиқдик. Вақтида ишлов берилиб озиқлантирилган. Ҳалол фидокорона меҳнат натижасида ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар туп ғўзада 8—9 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин. Ҳосил тугунчалари эса 30—40 тадан ортиқ.

Хўжалигимизда икки йилдирки, пахтанинг янги «Т—14» нави экиб келинади. Бу нав ана шундай ўзининг серҳосиллиги билан бошқа навлардан ажралиб туради. Обҳаво қулай келса бу навли пахтадан 60 центнер ҳосил олиш ҳеч гап эмас. Бунинг учун биз ҳар йили чигит экиш олдидан сифатли эгат очиб суғорамиз. Бу усул барча майдонларда тўлиқ кўчат олиш имконини бермоқда. Иккинчидан, чигит экиш чоғида бироз озиқлантириш ҳам ўтказилади. Бу эса униб чиққан кўчатнинг эрта амал олишига имкон беради. Учинчидан, ҳар қандай сув танқислиги вақтида ҳам ғўза чидамли бўлиб ривожланади. Гарчи ерга чигит тушганига кўп вақт бўлган бўлса-да, биз ғўза қатор ораларига биринчи сув таравини яқинда тамомладик. Бу тадбирни ғўзаларимиз ёппасига шоналаб гул кўрсата бошлаган вақтда ўтказдик. Чигитни пуштага экишнинг энг муҳим афзалликларидан бири ҳам ана шунда. Негаки, чўлда сув ҳамиша ҳам етарли бўлавермайди.

Мутахассисларнинг тахминига кўра районимиз ҳозирги кунда 22—23 куб метр сув олмоқда. У хўжаликларга, бўлимларга, бригадаларга тақсимланадиган бўлса ҳеч нарса бўлмайди. Шунинг учун ҳам деҳқон ғўзасини сувга батамом ўргатмаслиги керак. Ғўзага чанқай-чанқай деган паллада сув берилса, экин қўшимча оби-ҳаётга ташналик сезмайди. Бунинг учун деҳқон ўта ҳушёр, тадбиркор бўлиши керак. Бригадамизда олти нафар сувчи бор. Уларнинг ҳар бири сувдан тежаб-тергаб, оқилона фойдаланадилар. Навбат билан сув тараганликлари туфайли эгатлардан оби-ҳаёт бир маромда ўтади. Уларнинг унумли меҳнат қилишлари учун яхши шароит яратиб берганмиз. Эгатларнинг узунлиги 100—150 метрдан узун эмас. Механизаторимиз Йўлдош Алиев эса сув йўлларини маромида яхши очиб берган. Ҳасан Бегимқулов, Эшбой Холиқов, Исмоил Набиев, Тўра Жумаев каби сувчиларимиз ғўзаларнинг серҳосил бўлиб ривожланиши учун ўзларининг салмоқли ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Пахтадан юқори ҳосил олиш асосан сувчи ва механизаторнинг ҳамкорликдаги меҳнатига боғлиқ. Бригадада ҳамиша ана шу оддий ҳақиқатга амал қилиб иш тутилади. Чигит экилган биринчи кундан бошлаб биринчи сувга қадар механизаторларимиз ғўза қатор ораларига тўрт марта сифатли ишлов беришди. Шу давр мобайнида бирор марта ҳам трактор эгатга қуруқ кирганн йўқ. Биринчи озиқлантириш минерал ўғит билан ўтказилган бўлса, иккинчиси маҳаллий ўғит билан ўтказилди. Бу йил ҳам маҳаллий ўғит тўкадиган махсус мослама яратилганлиги ишимизга барака киритмоқда. Район инженерлари ясаган бу мослама биринчи галда йўл ёқаларида уйилиб ётадиган ўғитни далага чиқаришда гоят қўл келяпти. Тўпланган ўғитни июль ойининг ўрталарига қадар ғўзаларга бериб бўламиз. Ҳозиргача ҳар гектар майдонга 12—15 тоннадан ўғит тўғри келяпти. Шунинг самараси бўлса керак, эгат оралаб юрсангиз тупроқнинг юмшоқлигидан оёғингиз ерга ботади. Бунда ғўзаларнинг баравж ўсишини айтмайсизми? Кишининг кўриб ҳаваси келади.

Деҳқонларимиз олдида сара ишлашдек масъулиятли вазифа турибди, дедик. Ҳосил тақдири, юксак социалистик мажбурият тақдири шу кунларда ҳал бўлади. Шунинг учун ҳам барча совхоз ишчилари қатори бригадамиз меҳнаткашлари ҳам ғўза парваришини бир дақиқа бўлса ҳам бўшаштирмаяптилар. Мавжуд 62 гектар майдон бегона ўтдан батамом тозаланган. Ҳашаротга қарши сифатли курашиляпти. Бунинг учун трихограммалардан фойдаланяпмиз.

Биргина бизнинг районимизда 12 донгдор бригада бошлиғи ташаббусига қўшилиб, гектаридан 60 ва ундан ҳам юқори ҳосил олиш учун курашаётган бригадалар сафи 30 нафардан ортиб кетди. Биз ҳам бундай донгдорлар изидан бориб ҳосилдорликни 60 центнерга етказишга аҳд қилганмиз. Ҳамкасбларим Қамбар Мухторов, Қурбон Алланазаровлар ҳам юбилей йилида ҳосилдорликни 60 центнерга етказиш учун курашмоқдалар. Бу яхши, албатта. Энг муҳими ҳосил тақдири ҳал бўлаётган бугунги саратон кунида янада сара меҳнат қилишимиз, шонага-шона гулга-гул, кўсакка-кўсак қўшишимиз даркор. Бригадамиз ишчилари ҳар бир дақиқани ғанимат билиб юксак хирмон яратиш йўлида фидокорона меҳнат қилаверадилар.

М. БЕГИМҚУЛОВА,
Ленин йўли районидаги Будённий номли совхоз бригада бошлиғи.

Саратоннинг сара кунларидан унумли фойдаланаётган Бўка районидаги «Ленинизм» колхози заршунослари ғўзаларни кунда бир яшнатяптилар. Бригадалар ўртасидаги меҳнат беллашувида Турғун Азаматов бошчилик қилаётган коллектив олдинда боряпти. Бригада азаматлари 160 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан хирмон кўтариш учун курашишмоқда.

Суратларда: 1. Бригадир Турғун Азаматов (олдинги планда) звено бошлиқлари Аблаёр Эргашев ва Райимқул Салимовлар билан бугунги иш хусусида суҳбатлашяпти. 2. Ғўзаларни культивация қилиш пайти.

Ж. Тўраев фотолари.

ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР!

ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ИЛҒОРЛАРГА ТЕНГЛАШИНГ ◆ ҲОСИЛ ТУПЛАРДАН ОЛИНИШИНИ НАЗАРДА ТУТИБ, ҲАР БИР НИҲОЛНИ СЕРҲОСИЛ ҚИЛИБ УСТИРАЙЛИК ◆ ҒЎЗАНИ ЁППАСИГА ГУЛЛАТИБ, ЭРТА ҚЎСАКЛАШИНИ ТАЪМИНЛАЙЛИК. ҒЎЗА БАРВАҚТ ҚЎСАКЛАСА, ПАХТА ЭРТА ОЧИЛАДИ ◆ ҲАР БИР ДАЛАДА СИФАТ БЕЛГИСИ БУЛСИН.

КЎСАККА-КЎСАК ҚЎШИЛЯПТИ

Субҳидам. Оҳиста эсаётган шабада киши дилини қитиқлайди. Эрта тонг бўлишига қарамай далаларда меҳнат симфонияси янграмоқда. Бундай манзарани Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз далаларида бўлганимизда яна бир бор сидқидилдан ҳис этдик. Колхозда қалби пахта ишқи, пахта меҳри билан ураётган деҳқонлар кўп. Улар ҳар бир фурсатни ғанимат билиб мўл ҳосил тўплаш йўлида жонбозлик кўрсатиб ишлашяпти.

Биз турган пайкал Ж. Ортиқалиев бошчилик қилаётган бригадага қарашли. Ниҳолларни кўздан кечирамиз. Кўсак ҳосил мўл бўлишидан яққол далолат бериб турибди.

Бу бригадани хўжаликда ҳамма фахр билан тилга олади. Ўтган йиллар мобайнида бригада аъзолари ҳосилдорликни гектарига 33 центнердан 45 центнерга олиб чиқдилар. Бу йил эса аҳил коллектив мазкур кўрсаткични 50 центнерга етказиш мажбуриятини олган. Ана ўрта бўйли, юзлари офтобда қорайган бригада бошлиғи дала кезиб юрибди. У механизатор Ҳошим Иноқов билан ўсимликларга сифатли ишлов бериш, чуқур культивация ўтказиш хусусида гаплашаётир. Бригадир билан дала айландик. Деҳқон меҳрига қонган ғўзалар мендан кўра бригадирга кўпроқ қувонч бағишлаётганини унинг ҳаракатларидан яққол сезиб олиш мумкин эди.

— Ҳосил учун курашнинг долзарб дамлари бошланди, — дейди биз билан суҳбатда бригадир Ж. Ортиқалиев. — Шундай экан коллективимиз аъзолари ҳар бир фурсатни қадрига етиб меҳнат қилмоқдалар. Механизаторлардан Ҳошим Иноқов, Турсунали Абдуқодиров, сувчилардан Носир Усаров, Холмат Икромовларнинг ҳар бири кунлик иш нормаларини мунтазам ошириб бажариб ҳамкасбларига ибрат бўляптилар. Ана шундай азаматларнинг ғайрат-шижоати туфайли ғўзаларда кундан-кунга кўсакка кўсак қўшилмоқда.

Хўжаликда бундай илғор бригадалар кўплаб топилади. Шу куни колхознинг қайси бир даласида бўлмайлик культивация қилиш, озиқлантириш, суғориш ишлари бир-бирига боғлаб ўтказилаётганлигига гўла ишонч ҳосил қилдик.

О. ҲАМРОЕВА.

ЧИЛЛА СУВИ— ТИЛЛА СУВИ

Пешку районидаги Фрунзе номли колхоз йигит-қизларидан ўн киши хўжаликнинг машҳур сувчиси Худойқул Ойдимов даласида кўп нарсани ўргандилар. Худойқул Ойдимов экинларни суғориш олдидан далани синчиклаб кўздан кечиради, нотекис жойларни кетмон билан текислайди, қатор ораларини бегона ўтлардан тозалайди. Ғўзаларни фақат тунги пайтда суғоради.

Бу йил Зарафшон воҳаси деҳқонлар учун қийин келди. Қаттиқ шамол чанг-тўзон ғўзанинг ривожланишига ҳалақит бермоқда, тупроқни қотириб қўймоқда.

—Ҳозирги пайтда кўп нарса суғоришга боғлиқ, —дейди колхоз раиси Ф. Жўраев.— Бизлар шуни назарда тутиб сувчилар сонини уч баравар кўпайтирдик, уларни барча зарур нарсалар билан таъминладик. Колхозчи ёшлардан 60 дан ортиқ киши мироблар сафига келиб қўшилди. Таниқли миробларда Қўша Мавлонов, Ото Саноев, Тўймурод Мавлонов ва бошқалар ёшларга мураббийлик қилмоқдалар.

Хўжалик меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақани тобора кенг авж олдирмоқдалар. Улар бу йил 1050 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 40 центнердан «оқ олтин» териб олишга аҳд қилдилар. Ҳозир хўжаликнинг барча меҳнаткашлари пахта даласида. Улар далаларни бегона ўтлардан тозалаб, қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши профилактика ишлари олиб бормоқдалар, далаларга маҳаллий ўғит ташимоқдалар.

(ЎзТАГ мухбири).

Андижондаги парранда гўшти етиштирадиган бирлашмада зотли репродуктор ишга туширилди. Унда сермаҳсул зот жўжалар етиштирила бошланди. Бу жўжалар зотли товуқларни кўпайтириш учун боқилмоқда. Репродуктор 25 мингта паррандa етиштириш учун мўлжалланган. Бу товуқлар берадиган тухум бирлашманинг бройлер фабрикаси қошидаги инкубаторияга қўйиш учун ишлатилади.

— Эндиликда бирлашмамиз составида тўртта йирик корхона бор, — дейди бирлашма бош директори А. Хожиев. — Янги бройлер фабрикаларини, ишлаб чиқариш цехини, темир йўл тармоғини, водопровод линияларини, бирлашма ходимлари учун уй-жойларни, маданий-маиший объектларни қуриш давом эттирилмоқда.

БИРЛАШМА ҚУВВАТИНИ ОШИРМОҚДА

Бирлашма коллективи КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленумининг қарорларига жавобан илгари қабул қилган мажбуриятларини қайта кўриб чиқди. Юбилей йилида давлатга 4,5 минг тонна — илгариги мажбуриятда кўзда тутилганидан 350 тонна кўп парранда гўшти топшириш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ мухбири).

ҲАМ ДОН, ҲАМ СОМОН

Тонгги сабода буғдойзор денгиз каби чайқалади. Аҳмаджон бир зум ана шу манзарага разм солиб турдида, сўнг комбайн томон шаҳдам одимлаб кетди. Шу пайт прицепчи Неъматулла Ғаффоров ҳам етиб келди. Орадан кўп вақт ўтмай қизғин меҳнат куни бошланиб, комбайн буғдойзор узра енгил суза бошлади.

Мана қарийб ўн йилдирки, Аҳмаджон Дадақўзиев Свердлов номли колхозда комбайнчи бўлиб ишлаб келади. У ўтган ана шу даврда ўз касбининг моҳир устаси бўлиб олди. Бугун унинг номи тажрибали техника жиловкорлари қаторида ҳурмат билан тилга олинади. Ҳар йили ўрим-йиғим мавсумида Аҳмаджон чинакам дала гвардиячиси эканлигини намойиш қилади.

— Иш қуролинг соз бўлса машаққатинг оз бўлур, дейдилар. Бу тажрибакор кишиларнинг гапи. Унга мен ҳам ўз меҳнат фаолиятим давомида ишонч ҳосил қилганман, — дейди моҳир механизатор. — Ҳали ўрим-йиғим кампанияси бошланмасданоқ агрегатни мавсумга барвақт созлаб қўйиш пайида бўламан. Бу менга кўзлаган мақсадимга эришишда қўл келяпти.

Чиндан ҳам хўжаликда ғалла ўрими вақтида бирон соат бўлса ҳам иш тўхтаб қолгани йўқ. Белгиланган график ортиғи билан бажариляпти. Ҳар бир комбайн билан 3.5—4 гектар ердаги ҳосил саранжомлаб олинмоқда. Ўримда сифатга ҳам алоҳида эътибор берилаётир.

Колхоз правленияси, партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари ўрим-йиғимда қатнашаётганлар учун қулай иш шароити яратиб беришган. Вақтида иссиқ овқат, дам олиш уюштириляпти. Колхозчилар ўртасида социалистик мусобақа ҳаракати кенг қулоч ёйдирилган. Ишда энг юқори кўрсаткичга эришган илғорлар ҳар куни аниқланиб, рағбатлантирилиб бориляпти. Шу билан бирга меҳнат беллашувида ташаббускор бўлаётганлар шарафига Қизил байроқ кўтариляпти.

Свердлов номли колхоз ғаллакорлари Наманган районида биринчи бўлиб ўримни бошлаб, уни уюшқоқлик билан давом эттиряптилар. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларига жавобан бу йил улар ҳар гектар ердан 40 центнердан дон ва 60 центнердан сомон етиштириш учун курашяптилар. Азаматлар юбилейолди меҳнат вахтасида туриб ишлаб, ўримни қисқа муддатларда тугаллаш учун ҳар бир дақиқадан баракали фойдаланяптилар. Натижада зафар онлари тобора яқинлашмоқда.

А. ҚОРАБОЕВ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

КПСС Марказий Комитетида СССР Фанлар академияси илмий муассасалари, СССР Госплани, министрликлар, идоралар, олий ўқув юртлари ва бошқа ташкилотлардаги экономист олимларнинг кенгаши бўлди. Кенгашда КПСС XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети 1981 йил ноябрь ва 1982 йил май Пленумларининг қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг совет жамиятини иқтисодий ва социал жиҳатдан янада ривожлантиришни таъминлаш, халқ хўжалигини интенсив тараққиёт йўлига тезроқ кўчириш, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, бошқарувни, бутун хўжалик механизмини такомиллаштириш тўғрисида берган йўл-йўриқларини амалга ошириш соҳасида экономика фани олдида турган вазифалар кўриб чиқилди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. С. Горбачев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих сўзга чиқдилар.

Ҳозирги босқич иқтисодий илмий муассасалар экономист олимлар олдига ҳусусан фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, ижтимоий ишлаб чиқариш структурасини такомиллаштириш ва ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш, экономикани бошқариш системасини яхшилаш йўлларини ишлаб чиқиш соҳасида янги, янада юксак талаблар қўяётганлиги таъкидлаб ўтилди. Мамлакатда вужудга келтирилган ишлаб чиқариш потенциалидан фойдаланишни яхшилаш, маҳсулот ишлаб чиқариш учун сарфланадиган материал ва энергия миқдорини камайтириш, капитал маблағларнинг берадиган самарасини ошириш масалалари олимларнинг диққат-марказида туриши керак.

СССР фанлар академияси, СССР Госплани ҳамда СССР фан ва техника Давлат комитети илмий муассасаларнинг ишини мувофиқлаштириб олиб боришни кучайтиришлари, хўжалик механизми проблемалари юзасидан назарий тадқиқотларни чуқурлаштириш ва амалий ечимларнинг йўналишларини юксак даражага кўтаришга эришишлари, социалистик экономикани бошқаришни такомиллаштириш соҳасида партия ишлаб чиққан тадбирларни амалга оширишда иқтисодий фан билан ишлаб чиқаришнинг ўзаро алоқаларини мустаҳкамлашлари лозим. Халқ хўжалигида планли иш даражасини, иқтисодий восита ва омилларнинг таъсирчанлигини ошириш, тежамкорликни ва хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш учун илмий тадқиқотларнинг натижаларидан фойдаланишни яхшилаш тавсия этилди. Илмий ташкилотлар олимларнинг ижодий активлигини ривожлантиришни таъминлашлари, улар бажараётган ишларни ташкил қилишни такомиллаштиришлари ва бу ишларнинг самарадорлигини оширишлари керак.

Олимлар ўз нутқларида ўтказилаётган тадқиқотларнинг тематикаси ва якунлари тўғрисида гапирдилар, халқ хўжалигидаги мавжуд резервларни сафарбар қилиш методлари, марказлаштирилган планли раҳбарлик афзалликларидан тўлароқ фойдаланиш ва бирлашмалар ҳамда корхоналарнинг хўжалик ишлари соҳасидаги ташаббусини янада ривожлантириш имкониятлари тўғрисида ўз мулоҳазаларини айтдилар.

(ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ТОШКЕНТ ТУҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИНИ ХАЛҚЛАР ДУСТЛИГИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТУҒРИСИДА

Малакали мутахассислар тайёрлаш ва илмий-тадқиқотларни ривожлантириш соҳасидаги хизматлари учун **Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти Халқлар дўстлиги** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1982 йил 2 июль.

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

ГУЛИСТОН, 2 июль. (ЎзТАГ). Янги чақириқ халқ депутатлари Сирдарё область Советининг биринчи сессияси бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети 1982 йил май Пленуми қарорлари ва «СССРнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Озиқ-овқат программаси ва уни амалга ошириш тадбирлари тўғрисида» ўртоқ Л. И. Брежнев қилган доклад асосида область маҳаллий советларининг вазифалари муҳокама этилди.

Сессия ташкилий масалани ҳам кўриб чиқди. Халқ депутатлари Сирдарё область Совети ижроия комитетининг раиси қилиб И. Қўчқоров сайланди.

* * *

ЖИЗЗАХ. Халқ депутатлари Жиззах область Совети сессиясида КПСС Марказий Комитетининг 1982 йилги май Пленуми қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларини бажариш соҳасида область маҳаллий Советларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Депутатлар ташкилий масалани ҳам кўриб чиқдилар. Халқ депутатлари Жиззах область Совети ижроия комитетининг раиси қилиб Э. Исломов сайланди.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ВА ОБЛАСТЛАРНИНГ ЮБИЛЕЙОЛДИ ЙЎҚЛАМАСИ

ЯГОНА САФДА ДАДИЛ ҚАДАМ ТАШЛАЙМИЗ

БУГУН СЎЗ—ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ ВАКИЛЛАРИГА

Ол байроғида Ватаннинг олий мукофоти — Ленин ордени ярқираб турган Қашқадарё областида кейинги йилларда беқиёс ўзгаришлар рўй берди. Қарши даштининг ўзлаштирилиши областимиз иқтисодий ва социал ҳаётида катта воқеа бўлди. Қарши даштига Амударё сувининг чиқарилиши муносабати билан чўлда ўнлаб янги пахтачилик, боғдорчилик, ғаллачилик совхозлари ташкил топди.

Улуғ Октябрь инқилобидан илгари Қашқадарё Бухоро амирлигининг вилоятларидан бири эди. Аҳоли асосан деҳқончилик ва чорвачилик билан шуғулланиб келган. Бухоро амирлигининг барча жойларида бўлганидек, бу ерларда ҳам ноҳақлик, зулм ва саводсизлик ҳукмрон эди. Қашқадарёда эски услубдаги бир неча мактаб ва мадрасаларгина мавжуд бўлиб, уларда ислом ақидалари ва диний мутассаблик кенг тарғиб қилинарди.

Область маркази —Қарши шаҳри XIV асрга қадар Боло, Нашеболо, Нахшаб, Насаф деб аталиб келинган. XIV асрдан бошлаб эса Қарши номи билан юритила бошланган. Шаҳарни Александр Македонский қўшинлари, Чингизхон, Амир Темир, Шайбонийхон аскарлари забт этганлар. Лекин уларнинг ҳеч бири воҳийни ободонлаштиришга, мактаб ва мадрасалар очишга заррача ҳисса қўшгани йўқ.

Ўрта Осиёнинг Россияга қўшилиши меҳнаткаш халқ бошига бало бўлган хонликлар ўртасидаги адолатсиз урушларга чек қўйди, қулчилик бекор қилинди. Туркистонга илғор рус ва Европа маданияти кириб кела бошлади. Дунёвий мактаблар, биринчи медицина муассасалари пайдо бўлди. Саноатнинг вужудга келиши ва шаклланиши билан ишчилар синфи вужудга кела бошлади.

Россиядаги революцион ҳаракатлар таъсирида Қашқадарё меҳнаткашлари ҳам аста-секин ўз ҳақ-ҳуқуқларини англай бошладилар. Темирйўлчилар, Когон ва Шаҳрисабзда қурилган пахта тозалаш заводларининг ишчилари маҳаллий аҳоли революцион онгининг ўсишида катта роль ўйнадилар. Қашқадарё воҳасига ҳам узоқ Россиядан, Тошкент ва Самарқанддан, Когондан инқилобий хабарлар оқими кела бошлади. Амир чор самодержавиесининг ағдарилгунига қадар халқ тўлқинини шафқатсиз бостириш чораларини кўрди. 1917 йил 24 февралда Бухоронинг барча кўчалари ва бозорларига замбараклар билан қуролланган ҳарбий қоровуллар қўйилди. Бироқ халқ ғалаёни кун сайин кучаяётган эди.

1920 йил ёзида Бухорода революцион вазият етилиб, барча кучларни революцияни амалга ошириш учун сафарбар этиш имконияти туғилди. 1920 йил 16 августдан 19 августача Чоржўй шаҳрида Бухоро Коммунистик партиясининг IV съезди бўлиб, унда қуролли қўзғолонни бошлаш керак, деган қарорга келинди. Бухорода инқилоб 23 августда бошланди. Қўзғолон кўтарган халқ талантли лашкарбоши, В. И. Лениннинг содиқ сафдоши ва шогирди М. В. Фрунзе қўмондонлигида оёққа турди. Қўзғолончиларга Қизил Армиянинг Туркистон фронти қўшинлари ёрдамга келди. 28 август куни бутун Қашқадарё территорияси, шу жумладан Қарши шаҳри озод қилинди.

1920 йил 2 сентябрь куни қўзғолон кўтарган халқ Қизил Армия кўмагида Бухорони жанг билан эгаллади. М. В. Фрунзе Бухородан ўша куни жаҳон пролетариатининг доҳийси В. И. Ленинга қуйидаги телеграммани йўллади: «Эски Бухоро қалъаси бугун Қизил бухороликлар ва бизнинг қисмларимизнинг биргаликдаги ҳужуми билан ишғол қилинди. Бухоронинг жаҳолат ўчоғи ва қорагуруҳчиларнинг сўнгги таянчи йиқитилди. Регистон устида жаҳон революциясининг Қизил байроғи ғолибона ҳилпирамоқда».

В. И. Ленин Бутунроссия Советларининг VIII съезди минбаридан туриб, меҳнаткашлар оммасини қуролли қўзғолонга ва амирликни ағдариб ташлашга бошлаган Бухоро Коммунистик партиясининг фаолиятига юксак баҳо берди. У Бухоро Халқ Совет Республикасининг аҳамиятини муносиб таърифлаб шундай деган эди: «Бухоро Халқ Совет Республикасининг ташкил топиши Коммунистик партия ва Совет давлатининг шарқдаги миллий сиёсатининг ғалабаси натижаси бўлди, бу ғалаба ғарбдаги империалистик давлатларнинг мустамлакачилик сиёсатига берилган кучли зарба ҳисобланади».

Ёш Бухоро Халқ Республикасини ағдариб ташлаш мақсадида собиқ амалдорлар, вилоятларда ўрнашиб олган феодаллар босмачилик ҳаракатини авж олдириб юбордилар. Бухоро Халқ Совет Республикасининг қизил жангчилари собиқ амирнинг босмачи тўдаларига қарши юриш қилиб, уларни Бойсун райони территориясида тор-мор этди.

1923 йилнинг март ойида Қарши даштига турк полковниги Салимпошшо қўмондонлиги остида босмачи қўшинлари бостириб кирдилар. Улар Қарши шаҳрини босиб олишга ва Бухоро билан Самарқандга чиқишга уриндилар. Лекин босмачиларнинг разил ҳаракатлари рўёбга чиқмади. Улар Қизил Армия қўшилмалари томонидан улоқтириб ташланди.

Партия ва давлатимизнинг раҳбар арбоблари, таниқли ҳарбий, саркардалар Бухоро, Когон, Чоржўй, Қаршидаги мавжуд аҳволни атрофлича ўрганиб, Бухоро Коммунистик партияси сафларини ёт унсурлардан тозалаш, республикадаги вазиятни тубдан ўзгартириш ва ёш республикада партия ва давлат раҳбарлигини мустаҳкамлаш бўйича кенг амалий тадбирларни ишлаб чиқдилар. Қарши шаҳар ва вилоят партия ташкилотларини мустаҳкамлаш учун РКП(б) Марказий Комитетининг секретари Ян Эрнестович Рудзутакнинг бевосита раҳбарлигида амалга оширилган ташкилий-партиявий ишлар ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди.

Коллективлаштириш йиллари Қашқадарё области тарихига янги давр бўлиб кирди. Область партия ташкилоти сон жиҳатдан ўсди, ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланди. Область партия ташкилоти раҳбарлигида қишлоқларда чинакам социалистик тузум ташкил топди.

Немис-фашист босқинчиларига қарши олиб борилган жангларда 38 мингдан зиёд қашқадарёликлар жон олиб, жон бердилар. Шундан 18 минг қашқадарёлик жангчилар фашист газандаларига қарши жангларда ҳалок бўлдилар. Улуғ Ватан уруши жангларида қаҳрамонлик кўрсатган областнинг ўн бир жангчисига Совет Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвон берилди.

Қашқадарё областида беш йилликлар даврида юз йилларга тенг бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Саноат, қишлоқ хўжалиги, маданият гуллаб-яшнаган социалистик водийга айланди. Область саноатининг тўнғичи ҳисобланган 1916 йилда Шаҳрисабзда қурилган пахта тозалаш заводида ўша пайтда 180 ишчи меҳнат қилган бўлса, эндиликда областда 100 дан ортиқ саноат корхонаси ишлаб турипти. Бу саноат корхоналарида ишчилар синфининг минг-минглаб ворислари оталар анъаналарига содиқ қолиб, область шарафини баланд кўтараяптилар. Эндиликда область саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар социалистик мамлакатларнинг ҳаммасига, шунингдек, Франция, Канада, Италия ва Япония каби ривожланган капиталистик мамлакатларга ҳам етказиб берилмоқда. Шаҳрисабз шаҳридаги «Ҳужум» бадиий буюмлар фабрикаси чевар тикувчилари ишлаб чиқараётган ранго-ранг гилам дўппилар, турли ёдгорлик буюмлари, гиламлар жаҳон кўргазмаларида юксак баҳоланмоқда. Шаҳрисабз ипак йигирув фабрикаси ишчилари ишлаб чиқараётган нафис толалардан сифатли ва чиройли атлас ва шоҳи материаллар тўқиляпти. Қарши даштида етиштирилаётган ингичка толали пахтанинг шуҳрати эса бутун дунёга машҳур.

Қарши шаҳридаги ёғ-экстракция заводи, пахта тозалаш заводи, Шаҳрисабздаги консерва заводи, вино заводи, пишлоқ заводи, Муборакдаги газ-олтингугурт заводларида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар юксак қадрланаяпти.

Ўнинчи беш йилликда область саноати улкан одимлар билан ўсди. Воҳада ўнлаб саноат корхоналари қуриб битказилди. Косон шаҳрида йирик ёғ-экстракция заводи қурилди. Муборак газ-олтингугурт заводининг иккинчи навбати ишга туширилди. Эндиликда Қашқадарё газидан химия саноати ва қишлоқ хўжалиги учун қимматбаҳо саналган олтингугурт ажратиб олиш икки ҳиссага кўпайди. Ўнинчи беш йилликда область саноати 292 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Бу планда кўзда тутилганидан 52 миллион сўмга кўпдир. Янги шаҳарлар, совхозларнинг посёлкалари бунёд этилди. Ўтган беш йилликда 1071 минг квадрат-метр уй-жой, юзлаб маданий-маиший объектлар қуриб битказилди.

Область қишлоқ хўжалиги беқиёс ривожланди. Совет ҳокимияти йилларида Қашқадарё воҳасида ҳеч бир таққослаб бўлмайдиган катта ўзгаришлар рўй берди. Бу улкан ўзгаришлар сувга зор деҳқоннинг тушига ҳам кирмаган эди. Доно партия раҳнамолигида асрлар оша қақраб ётган биёбонларга сув чиқарилди, чўллар боғ-бўстонга айлантирилди.

Бир миллион гектардан ортиқ майдонни эгаллаган Қарши даштининг ўзлаштирилаётганлиги областимиз ҳаётида катта воқеа бўлди. Амударё сувини Қарши чўлига оқизиш борасида катта ишлар қилинди. Олтита қудратли насос станциялари қурилди. 200 километр масофага чўзилган Амударёдан то Қашқадарё ўзанигача бўлган Қарши магистраль канали ишга туширилди. Магистраль канал қуриб битказилиши билан чўлга чинакам ҳаёт келди. Қарши даштида қисқа вақт ичида 7 та янги район, 50 дан зиёд пахтачилик, боғдорчилик, ғаллачилик совхозлари ташкил топди. Амударё суви билан ҳозирги пайтда 100 минг гектардан зиёд қақроқ майдонлар суғорила бошланди.

Шуни ҳам айтиш керакки, 1913 йили областда 2 минг гектар майдонга чигит экилиб, ҳар гектар ердан 10 центнердан пахта ҳосили олинган бўлса, ўтган йили область пахтакорлари 200 минг гектардан зиёд майдоннинг ҳар гектаридан 28,7 центнердан, жами 575 минг тонна «оқ олтин» етиштиришга муваффақ бўлдилар. Ҳосилнинг 105 минг тоннасини ингичка толали пахта ташкил этди. Бунинг ҳаммаси областда ирригация қурилишларига катта ҳажмда маблағлар сарфланаётгани, чўлларга об-ҳаёт етаклаб келинаётгани, сув омборлари қурилаётгани эвазига бунёд этилмоқда. 1954 йилда Зарафшондан Қашқадарёга Эски Анҳор канали орқали сув келтирилган эди. 1964 йили Қашқадарё ўзанида 500 миллион об-ҳаётни сиғдирадиган Чимқўрғон сув омбори қурилиб, фойдаланишга топширилди. Кейинчалик 20 миллион куб метр сув жамғарадиган Лўқликўл сув омбори, 260 миллион куб метр сувни тўплайдиган Пачкамар омборлари битказилди. Бир неча юз километрли йирик массивлар бағрини тилиб ўтган каналлар бунёд этилди. Ана шу каналларнинг энг йириклари — «Москва» ва Ульянов каналлари минг-минглаб гектар майдонларга ҳаёт бағишлаб турибди.

Биргина ўнинчи беш йилликда областда 109 минг гектар янги ерлар ўзлаштирилиб, сув чиқарилди. Фақат «Каршистрой» бошқармаси чўлқуварларининг куч-ғайрати билан Қарши даштини ўзлаштиришга 645 миллион сўмлик капитал маблағ сарфланди. Даштда 526 минг квадрат-метр уй-жой, мактаблар, болалар боғча ва яслилари, маданий-маиший объектлар қурилиб, фойдаланишга топширилди. Ўнинчи беш йиллик давомида чўлда 46 та янги совхоз ташкил этилди. Буларнинг ҳаммаси чўлда моддий неъматлар ишлаб чиқариш учун муҳим база ролини ўтади, кўплаб пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш имкониятини берди.

Областда ўнинчи беш йилликда планда кўзда тутилганидан 162 минг тонна кўп — 2 миллион 514 минг тонна «оқ олтин» етиштиришга эришилди. Шунингдек, ўтган беш йилликда 770 минг тонна дон, 127 минг тонна гўшт, 230 минг тонна сут, 2 миллион 450 минг дона қоракўл тери ва бошқа маҳсулотлар етказишга муваффақ бўлинди.

Область меҳнаткашларининг қишлоқ хўжалигини, чорвачиликни ривожлантириш соҳасида қилаётган меҳнати партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланяпти. Кейинги йилларда дала ва фермаларнинг минглаб жонкуярлари СССР орден ва медаллари билан тақдирландилар. Ўтган 60 йил ичида 45 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга сазовор бўлди. Ватанимизнинг юксак мукофотига сазовор бўлганлар орасида Усмон Юсупов районидаги Ульянов номли совхознинг бригада бошлиғи, таниқли пахтакор А. Тўраев, «Ўзбекистон» Давлат наслчилик заводининг директори Н. Рустамов, Қарши районидаги «Ленин йўли» совхозининг бригада бошлиғи Ш. Алматов, Китоб районидаги Куйбишев номли колхоз пахтакори И. Раҳмонов, таниқли геолог Ҳ. Темиров, «Нишон» Давлат наслчилик заводининг бош чўпони С. Бойқулов каби илғорлар бор.

Ҳозирги кунда область меҳнаткашлари, ўн биринчи беш йиллик вазифаларини бажариш йўлида жонбозлик кўрсатмоқдалар. Амалдаги беш йилликда саноат ишлаб чиқариши, капитал қурилишини ўтган беш йилдагига нисбатан 1,5 бараварга ошириш учун курашилмоқда. Бу беш йилликда ўз сийнасига 170 миллион куб-метр об-ҳаётни сиғдирадиган Ҳисорак сув омбори қуриб битказилади. Қарши даштида эса 1,6 миллиард куб метр сув тўплайдиган Толимаржон сув омбори қурилиши ниҳоясига етказилади. Демак областнинг қақраб ётган янги-янги массивларига сув чиқариш учун кенг истиқболлар очилади. Эскидан суғориб келинган майдонларда сув таъминоти яхшиланади. Ўз-ўзидан равшанки, суғориладиган бу янги майдонларда пахта, дон, сабзавот, полиз ва мева етиштириш имкониятлари туғилади. Ўнинчи беш йилликка нисбатан пахта, дон, сабзавот, мева, узум етиштириш, ҳамда чорвачилик маҳсулотлари сотиш анчага кўпаяди.

Кейинги ўн йил ичида 169 та майда қишлоқлар тугатилиб, аҳоли замонавий турар-жой биноларига, коммунал қулайликларга эга бўлган посёлкаларга кўчиб ўтди. Областда педагогика институти, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг, Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-тадқиқот институтининг, дончилик институтининг филиаллари ишлаб турипти. Ўндан зиёд махсус, махсус-ўрта ўқув юртлари, 33 та ҳунар-техника мактабларида минг-минглаб ёшлар билим олмоқдалар. Мавжуд 716 умумий-таълим мактабларида меҳнаткашларнинг 320 мингдан зиёд фарзандлари таълим-тарбия олмоқда. Областда 273 клуб ва маданият уйлари, 500 кутубхона, 400 кинотеатр ва кўчма кино установкалари меҳнаткашларнинг дунёқарашини шакллантиришга хизмат қиляпти. Китоб шаҳри яқинида Улуғбек номидаги кенглик станцияси фаолият кўрсатмоқда.

Партиямизнинг XXVI съезди маъқуллаган «СССРнинг иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ҳамда 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»да «Қарши ва Жиззах даштларини ўзлаштириш давом эттирилсин» деб уқтириб ўтилади. Партия ва ҳукуматимиз кўрсатмаси билан Қарши даштидаги қурилишлар ҳажми ҳам кун сайин ортиб боряпти. Улкан даштда чўлқуварларнинг янги-янги турар-жой посёлкалари, шаҳарлар бунёд этиляпти. Чўл бағрини тилиб магистраль йўллар, каналлар очилмоқда. Ана шу қурилиш майдонига мамлакатимизнинг турли саноат марказларидан, жумладан, Уралдан турли асбоб-ускуналар, материаллар, насослар, машина ва қудратли техникалар узлуксиз келтириб турилибди. Сибирлик ўрмончилар Қарши қурилишларини ёғоч материаллари билан таъминламоқдалар.

Областимизнинг келажаги янада порлоқ. Яқин йилларда даштда ҳар йили ўртача 1,5 миллион тонна пахта етиштириш имконияти яратилади. Даштни ўзлаштиришнинг бош планига кўра бу ерда 134 совхоз, 50 та пахта тозалаш ва 12 та ёғ-экстракция заводлари қуриш кўзда тутилмоқда. Ҳозирги пайтда Шўртанг гази билан Сирдарё ГРЭСи ҳаракатга келтириляпти. Шунингдек, Шўртанг газини Тошкентдаги, Чирчиқ ва Ангрендаги қатор саноат корхоналарига узатиш масаласи ҳал этиляпти. Яқин келажакда Қарши дашти бағрида 3,5 миллиард куб метр сувни жамғарадиган Шўрсой сув омбори қурилиши бошлаб юборилади.

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллик юбилейи шарафига бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилган қашқадарёликлар юбилей йилида ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар олиб ишлаяптилар. Улар бу йил ўтган йилгига нисбатан 15 процент кўп — 700 миллион сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга аҳд қилишган. Юбилей йилида 600 минг тонна пахта, 300 минг тонна дон, шу жумладан 185 минг тонна маккажўхори дони, 113 минг тонна сабзавот, 70 минг тонна полиз маҳсулотлари, 35 минг тонна гўшт, 90 минг тонна сут ва бошқа қишлоқ хўжалик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш учун курашкетяпти.

Областимиз меҳнат аҳли шу кунларда КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми қарори, ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда қилган ёрқин ва сермазмун доклади ҳамда СССРнинг Озиқ-овқат программасидан келиб чиқадиган вазифаларни ҳаётга тадбиқ этиш учун бор имкониятларни ишга солмоқдалар. Улар юбилей йили ва умуман беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун мусобақа байроғини кун сайин баланд кўтаряптилар. Ҳеч шубҳа йўқки, областимиз меҳнаткашлари бу йил ҳам катта ютуқларни қўлга киритиб, Ватанимиз юбилейини муносиб кутиб оладилар.

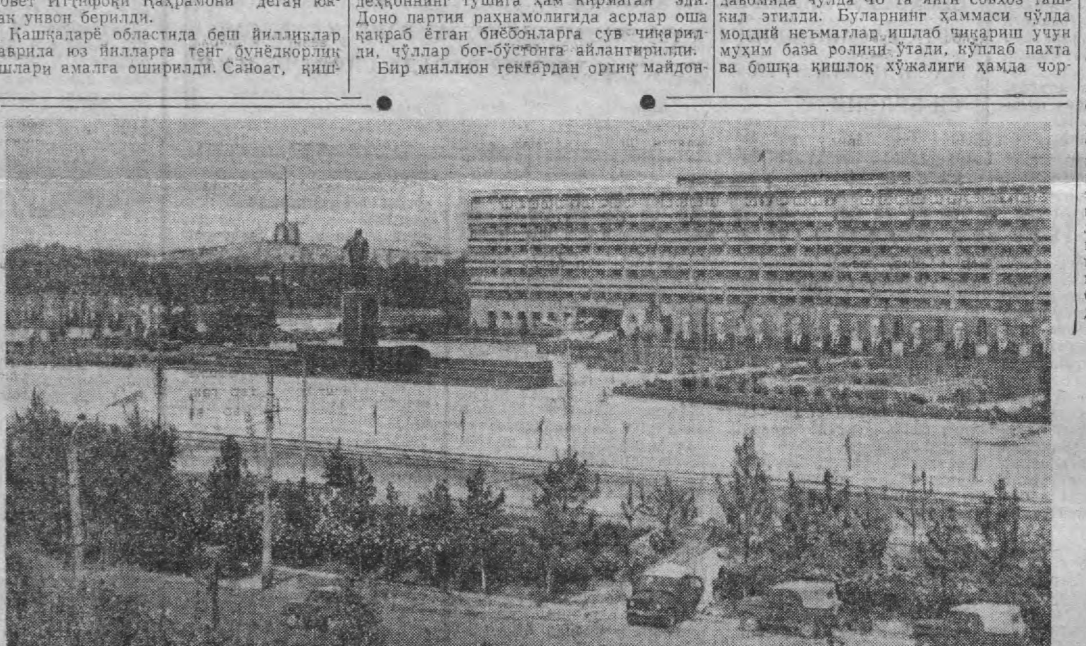

СУРАТДА: Қарши шаҳридаги В. И. Ленин номли майдон. Н. Содиқов фотоси.

Ш. МУРОДХУЖАЕВ, — 1927 йилдан КПСС аъзоси, гражданлар уруши ва Улуғ Ватан уруши ветерани. Г. НУРУЛЛАЕВА, — Қамаши районидаги «Коммунизм йўли» колхозининг бригадири, СССР Олий Советининг депутати, ВЛКСМ XIX съезди делегати, Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофотининг лауреати. А. ЭШБОЕВ, — Деҳқонобод районидаги «СССР 50 йиллиги» совхозининг бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони. Г. РЕПИНА, — Қарши шаҳридаги мотор-ремонт заводининг ишчиси, КПСС XXVI съезди делегати. Ҳ. СОЛИЕВ, — Усмон Юсупов районидаги «Совет Россияси» совхози директори, район партия комитети аъзоси. Х. ТЕМИРОВ, — «Узбекнефтегазразведка» бирлашмасининг Ҳисоролди экспедициясининг пармаловчи мастери, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони. М. ҲАЗРАТҚУЛОВА, — Нишон районидаги Карл Маркс номли совхоз бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони. А. АЗИМХОНОВ, — «Каршистрой» бошқармасига қарашли 13-механизациялашган ишлар бошқармаси экскаватор-машинисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати. А. САБАНЦЕВ, — Ғузор шаҳридаги 17-автобаза шофёрлар бригадасининг бошлиғи, область партия комитетининг аъзоси. Т. НОРБОБОЕВА, — Шаҳрисабз районидаги «Коммунизм» колхозининг бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

„Қишлоқ ҳақиқати"га жавоб берадилар

«КООПЕРАТИВ АЪЗОЛАРИ НЕГА НОРОЗИ?»

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг шу йил 12 май сонида юқоридаги сарлавҳа остида танқидий мақола эълон қилинган эди. Унда Жалолқудуқ районидаги колхозлараро механизациялашган кўчма колонна «Ғалабанинг 30 йиллиги» колхозидаги кооператив уйларни сифатсиз қураётганлиги кўрсатиб ўтилганди.

Мақола юзасидан қуйидаги жавоб олинди.

ЖАЛОЛҚУДУҚ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

«Кооператив аъзолари нега норози?» сарлавҳали мақолани текшириш юзасидан район партия комитети томонидан тузилган комиссия «Ғалабанинг 30 йиллиги» колхозида бўлиб у ердаги аҳвол билан танишди. Текширишда мақолада келтирилган фактлар тасдиқланди. Унинг якуни 33-колхозлараро механизациялашган кўчма колонна ҳамда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг капитал қурилиш бўлими раҳбарлари ва мутахассислари иштирокида район партия комитетининг бюросида муҳокама қилинди. Меҳнат интизоми ва қурилиш ишларининг сифати устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги учун кўчма колонна бошлиғи Т. Қашқабоев ва бош инженер Г. Режабовларга ҳайфсан эълон қилинди. Қишлоқ хўжалик бошқармаси капитал қурилиш бўлимининг бошлиғи О. Мамажоновга қурилиш ишлари сифати устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги кўрсатиб ўтилди.

Район партия комитети район хўжаликларида олиб борилаётган қурилиш ишлари сифатини яхшилаш тадбирларини кўрмоқда.

Т. ТОПВОЛДИЕВ.
Жалолқудуқ район партия комитетининг секретари.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ
ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ВАТАНИГА ҚАЙТМОҚДАЛАР

КОБУЛ. (ТАСС). 200 дан кўпроқ афғон оиласи Ватанига Покистондан Қандахор вилоятига қайтиб келди. Улар илгари шу вилоят территориясида ҳаракат қилган аксилинқилобчи кучлар ташвиқотининг таъсири остида она юртларини ташлаб кетишган эди.

Улар маҳаллий ҳокимият органларининг вакиллари билан учрашувда аксилинқилобчи шайкаларнинг жиноий хатти-ҳаракатларини қаҳр-ғазаб билан фош қилдилар. Ана шу шайкалар ислом дини ақидаларини ниқоб қилиб олиб, маҳаллий аҳолини таламоқдалар, тинч аҳолини ўлдириб, уларга даҳшат солмоқдалар. Қайтиб келган афғонлар АДР Халқ Демократик партияси ва ҳукумати сиёсатини қўллаб-қувватлашларини билдирдилар. Ўз мамлакатидан ташқарида бўлиб қолган кишилар бу сиёсатни тобора кўпроқ англаб олмоқдалар.

Покистон билан чегарадош Қандахор вилоятига, деди ТАСС мухбири билан суҳбатда АДР хавфсизлик хизматининг вакили, ҳар куни ўртача ҳисобда 30 та афғон оиласи қайтиб келмоқда. Аксилинқилобчи шайкалар ва Покистон маъмурлари уларнинг қайтиб кетишига ҳалақит беришга уринмоқдалар, уларга ўч оламиз деб таҳдид қилмоқдалар.

16 ёшдан 35 ёшгача бўлган ва ташвиқотга учган саводсиз афғонларни шайкаларнинг бошлиқлари зўрлик билан ўз шайкаларига қўшиб олиб, уларни қурол ишлатишга ўргатмоқдалар, сўнгра эса АДР территориясига юбормоқдалар. Шайкаларга қўшилганларнинг оилалари одатда Покистон территориясида ташкил этилган ҳарбийлаштирилган лагерларда гаров сифатида олиб қолинади.

Шунга қарамай тобора кўпроқ афғонлар ватанига қайтишга муваффақ бўлмоқда. Уларга ўз диёрида эркин ва тинч меҳнат қилиш, жамиятнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлиш имконияти берилмоқда. Қайтиб келганларнинг кўпчилиги контрреволюция кучларига зарба бериш, ўз ерини империализм ва реакциянинг ёлланган сотқинларидан ҳимоя қилиш учун қўлларига қурол олмоқдалар.

САЛЬВАДОРДАГИ АҲВОЛ

САН-ХОСЕ. (ТАСС). Расмий Вашингтоннинг кўрсатмаси билан Сальвадорга бостириб кирган гондураслик икки мингга яқин каллакесар Сальвадор режимининг 6 минг солдат ва офицери билан биргаликда ҳаракат қилиб, Морасан департаментида қўзғолончиларни қуршаб олишга беҳуда уринмоқдалар. У ерда мустаҳкам ўрнашиб олган ватанпарварлар ҳужумларни муваффақиятли даф этиб, душман аскари ва техникасига сезиларли талофатлар етказмоқдалар.

Фарабундо Марти номидаги Миллий озодлик фронтининг жангчилари Морасан департаментида Гондурас интервенциячиларига ҳамда «Атлакатль» бригадаларидаги, «Рамон бельосо» ва «Атональ» батальонларидаги қотилларга қарши ўзларининг жанговар ҳаракатларини бутун мамлакат бўйлаб диверсия ишлари билан модалар.

Ватанпарварлик кучлари-хирона қўшиб олиб бормоқнинг жанговар отрядлари Чалатенанго департаментида армия разведкаси бошқармасини, Усулатан департаментида алоқа марказини портлатдилар. Улар Сан-Сальвадорда ва бир қанча жойларда электр линияларини ишдан чиқардилар. Партизанлар Токолуа деган жойда ҳарбий гарнизонга ҳужум қилдилар, пойтахтда ўнлаб хизмат машиналарини ёқиб юбордилар. Миллий озодлик фронтининг жангчилари ўзларининг дадил ҳаракатлари билан режим қотилларини Морасан департаментида партизанларни тор-мор қилиш вазифаларини ҳал этишдан чалғитмоқдалар.

Тегусигальпадан олинаётган хабарларга кўра, Гондурас Социалистик партиясининг раиси М. Вирхилио Кариас, Гондурас инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш комитети ва Сальвадор халқи билан бирдамлик координация комитети матбуот учун баёнот бериб, ажнабий жазо кучлари Сальвадор территориясидан дарҳол олиб чиқиб кетилишини талаб қилдилар.

КОСМОСНИ МИЛИТАРЛАШТИРИШ ПРОГРАММАСИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Қўшма Штатлар кўп марта фойдаланиладиган «Колумбия» космик кемасини тўртинчи марта учириб, космосни милитарлаштириш катта кўламдаги программани амалга оширишга киришди. Америка матбуотининг ёзишича, учишнинг кўп қисми космосдан туриб разведка қилиш ва пайқаш энг янги системаларни синаб кўришга ва ишлатишга ажратилган.

Пентагоннинг юқори мансабдор амалдорлари космик урушларга, шунингдек «ердаги» урушларга тайёргарлик кўриш учун очилувчи имкониятлардан мамнун эканликларини яширмаяптилар. Бундай «ердаги» урушларни космик фазодан туриб назорат этиш ва уни йўллаб туриш мумкин бўлади. «Космосни контроль қилиш имкониятига эга бўлган давлат бутун ер куррасини нишонга ола билади», —деди «Колумбия» сўнгги марта учирилганидан сўнг мудофаа министри ўринбосарининг сиёсий масалалар билан шуғулланувчи ёрдамчиси Д. Стиверс. «Биз шуни ҳеч қачон унутиб қўймаслигимиз керак», —деди у.

АҚШ ҳарбий ҳаво кучлари системаларини ишлаб чиқиш қўмондонлигининг космос бошқармасига бошчилик қилувчи бригада генерали Б. Рандолф эса: «Энди биз ер атрофи фазоси бизнинг манфаатларимиз учун берадиган имкониятлардан фойдаланишга жиддий киришамиз», —деб таъкидлади.

Ҳарбий ҳаво кучлари штаби бошлиғининг ёрдамчиси генерал-майор Ж. Уэлч Қўшма Штатларнинг космик фазодан ҳарбий мақсадларда фойдаланиш соҳасидаги ниятларини янада аниқ ифодалаб берди. «Биз космосни соф илмий мақсадларда тадқиқ этиш ва ўзлаштириш даврини тугатиб, ундан миллий мудофаа мақсадларида чаққон фойдаланишга ўтяпмиз», деди у. Америка аэронавтика ва астронавтика институтида ўтказилган учрашувда.

Аммо Қўшма Штатларда ашаддий милитаристлар ва реакционерларнинг планларини ҳамма ҳам қўллаб-қувватлаётгани йўқ. Сенаторлардан Г. Шмитт, У. Проксмайер маъмуриятининг қуролланиш пойгасини космосга ўтказиш ниятларини қаттиқ танқид қилиб гапирди. «Космос» давлатлар ўртасида тинч мусобақа қилиш майдони бўлиб қолмоғи керак», —деб ҳисоблайди Г. Шмитт. Конгресс аъзоси Р. Флиппо аэронавтика ва космик фазони тадқиқ этиш миллий бошқармасини Пентагонга қарашли идорага айлантирилишига қарши гапирди. «Тинчлик проблемалари билан тобора камроқ шуғулланаётган НАСА бошқармасини милитаризациялаш кишини қаттиқ ташвишга солмай қололмайди», —деди у.

ЎЗБЕКИСТОН: ПАХТАКОРЛАР ЗАМИНИ

Бутуниттифоқ меҳнат тақсимоти ва меҳнатни ихтисослаштиришда Ўзбекистон ССР зиммасига табиатнинг ўзи мамлакатни пахта билан таъминлаш вазифасини ато этган дейиш мумкин.

Ўзбекистоннинг бойлиги на фақат пахта билан машҳур. Бир ярим мингдан зиёд саноат корхоналари унинг ривожланган индустриясини кўз-кўз қилиб турибди. Бу ерда иттифоқ аҳамиятига эга бўлган бир қатор тармоқлар мавжуд: Ўзбекистонда газ қазиб чиқарилади ва рангли металлар эритилади, пахтачилик учун комплекс қишлоқ хўжалик машиналари, тўқимачилик маҳсулотлари ва озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарилади. Республика бутун революциягача бўлган Россияда ишлаб чиқарилганига нисбатан 20 баравар ортиқ электр энергияси ишлаб чиқармоқда. Унинг қишлоқ хўжалиги Ватанга пахтадан ташқари юз минг тонналаб шоли, узум, мева, сабзавот, чорвачилик маҳсулотлари етказиб бермоқда.

Аммо совет республикалари оиласида Ўзбекистоннинг асосий улуши ва энг биринчи интернационал бурчи пахтадир. Оппоқ пахта кўсаги Ўзбекистоннинг гербига зеб бериб турибди. Оппоқ кўсаклар миллий орнаментнинг ажралмас қисмига айланди. Республиканинг пахтачиликда эришган ажойиб муваффақиятлари Ўзбекистон меҳнаткашлари жасоратининг фахри ва мезони, республиканинг ҳар томонлама равнақ топишининг асосидир. Ўзбекистоннинг ҳамма жойида «Бизларнинг ҳаммамиз — пахтакормиз!» деган шиорни учратиш мумкин.

Партия, давлат, бутун халқимиз республиканинг асосий тармоғини ривожлантиришда унга катта ёрдам бермоқда. «Совет Ўзбекистони» доимо СССРдаги барча қардош халқлар билан ёнма-ён, узвий бир сафда борганлиги учун ҳам у ўтмишдаги қолоқликдан шу қадар тез кўтарилиб, ҳар томонлама ривожланган, гуллаб-яшнаб турган республикага, Шарқдаги энг илғор давлатлардан бирига айланишига муваффақ бўлди», — деди ўртоқ Леонид Ильич Брежнев шу йил март ойида Ўзбекистонга учинчи Ленин орденининг топшираётган пайтда. Республика бу орденга ўнинчи беш йилликдаги ишлари учун сазовор бўлган эди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг республикада бўлиши ҳам байрам кайфияти, ҳам амалий ишчанлик вазиятини вужудга келтирди. Леонид Ильич Тошкентда сўзлаган нутқларида Ўзбекистон ўн биринчи беш йилликда ҳам КПСС XXVI съезди қарорларини бажара бориб, яхши старт олди деб таъкидлади. Шу билан бирга у республика экономикасини, социал ҳаёти ва маданиятини янада ривожлантириш юзасидан бир қатор туб проблемаларни ўртага ташлади, шу жумладан пахтачиликда, айниқса пахта сифатини яхшилашда ҳали фойдаланилмаётган жуда катта резервлар борлигига эътиборни жалб этди. Барча партия ташкилотлари, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари ана шу йўл-йўриқлар ва маслаҳатларни, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларини дилларига жо қилиб, бу вазифаларни конкрет ишларда рўёбга чиқармоқдалар.

Ўзбекистон заминининг гуллаб-яшнаши манбаларида аниқ сана битиб қўйилган: 1918 йил 17 май. Шу куни В. И. Ленин Туркистондаги суғориш ишларини ташкил этиш ҳақидаги Декретга имзо чеккан эди. Декретга биноан 500 минг десятина ерни суғориш белгиланганди. Ватан пахтачилиги тарихида яна бир энг муҳим сана бор. РСФСР Меҳнат ва Мудофаа Совети 1921 йил 13 сентябрда В. И. Ленин имзо чеккан пахтачиликни ва пахта саноатини ташкил этиш ҳақидаги Низомни қабул қилган эди. Низомда пахтага давлат монополияси принципи тасдиқланган эди.

Шу тариқа Советлар мамлакати дастлабки йиллардаёқ пахтачилик тармоғини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган асосий иккита масалани: сув масаласини ва пахта етиштириш умумдавлат иш эканлиги ҳақидаги масалани белгилаб берган эди. Проблемага иқтисодий ва сиёсий ёндашув тез орада партиянинг «Пахта мустақиллиги учун!» деган даъваткор шиорига чамбарчас боғланиб кетди. СССР 1932 йилдаёқ оқ толани импорт қилишдан халос бўлди. Орадан кўп ўтмай, Ўзбекистонда пахтадан дастлабки миллион тонна ҳосил олинди.

Қуйидаги рақамларни келтириб ўтиш жоиздир. Ўзбекистонда революциягача бўлган эллик йил ичида 6 миллион тонна пахта йиғиб-териб олинган эди. Бугунги кунда Ўзбекистон ҳар йили худди шунча пахта етиштирмоқда. Ўзбекистоннинг ана шу миллион-миллион тонна пахтаси заминида жуда кўп нарсалар ётибди...

Ўзбекистон замини бениҳоя саҳоватли. Аммо бу замин сув бўлмаса ҳосил бермайди. Ҳатто ҳамма нарсага қудратли табиат ҳам миллион-миллион йиллар оша бу заминда ўт-ўландан бошқа ҳеч нарса етиштираолмаганди. Ўзбекистонда бўлмаган одамларгина унинг территорияси фақат воҳалардан иборат деб ўйлаши мумкин. Табиий сув манбалари бўйидаги табиий воҳалар бу ердаги ғоят улкан саҳро кенгликлари ўртасидаги митти яшил нуқталарни ташкил этарди, холос.

Одатдаги ўсимликка сув бўлса бас, ўсаверади. Аммо пахтани етиштиришга сувнинг ўзи камлик қилади. Уни меҳр қўшиб йўғрилган Сув билан суғориш керак. Уни етиштириш учун ақлли, ранг-баранг, унумли машиналар керак. Уни етиштириш учун табиат шарт-шароитларига бардошли, ҳосилдор навлар яратувчи фан керак.

Ўзбекистон индустрияси 30-йилларда шундай машиналарни яратишга киришганди. Республикада бамисоли ёмғирдан кейин қийғос чиққан қўзиқорин янглиғ илмий тадқиқот муассасалари иш бошлаб юборганди. У пайтлари қандай қилиб бўлса ҳам Пахта етиштиришга шай турган ишчи қўллари мавжуд эди.

Хориждан келган кишилар 1939 йили Катта Фарғона канали ниҳояти 45 кун ичида қазиб бўлинганига ишонишмаганди. Ўшанда 160 минг киши 18 миллион кубометр тупроқ қазиб 270 километрли сунъий дарё йўлини очгандилар! Шунча ишни улар қўлда, кетмон ва белкуракларда бажаришганди. Шундай қилиш мумкинмиди? Мумкин бўлганлигини биламиз. Ўша пайтда қурилиш энг машҳур ва донгдор қурилишлардан бўлганди.

Ўша қаҳрамонона эпопея иштирокчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ф. Шамситдиновни «Катта мироб» дейишади. Ҳозир у Катта Фарғона канали бошқармасининг бошлиғи. Биз у билан Катта Фарғона каналининг бош иншоотларидан бири жойлашган Андижонда учрашиб, муздек сув оқиб турган чинор соясида суҳбат қурдик. Республикада қурғоқчилик эди. Бундай пайтлари бош қашишга ҳам қўли тегмаслигидан нолиб, сувга қараганича сўз қотди:

— Ўшанда биз сувни енгибгина қолмай, ўзимиздан ҳам, асрлардан ҳам устун келгандик....

Эндиликда бу одам беҳисоб сувга бошчилик қилади. Биз диспетчер Клавдия Шаркова навбатчилик қилаётган тўғон минорасига кўтарилдик. Ёлғиз ўзи ўтирарди у. Аммо каналда бутун иш автоматика ҳукмронлик қилганида қандай бўлса худди шу тарзда борарди. Кнопкалар, графиклар, ёниб ўчаётган приборлар... Жим-житлик. Норидан қанча сув оқаркин? Қорадарёдан-чи? Диспетчер иккита кнопкани босган эди пультда иккита рақам ёнди. Ўша дақиқаларда каналдан секундига 182 кубометр сув оқаётганди. Диспетчер яна бир кнопкани босса борми, ўнлаб километр нарида сувнинг йўли очилиб, равон оқиб кетади. Шу жойнинг ўзида тўғонга ўтиб сувнинг сатҳи пасаяётгани ё кўтарилаётганини кўриш мумкин. Сув бамисоли жонли нарсадай! Инсон ҳадсиз-ҳисобсиз тоғ оқимларини жиловлаб, уни у бошдан-бу бошга, у четдан-бу чеккага ташлаб туради.

Ҳозир Ўзбекистонда 974 та сув чиқариш-суғориш системаси, 30 мингта гидротехника иншооти, 20 та йирик сув омбори мавжуд. 70 дан зиёд асосий каналлар ўз ўзанлари орқали йилига 50 куб километр сувни элтиб қуймоқда... Бу сув Амударё ва Сирдарёнинг бир йилги оқимига тенг.

Совет халқи 60 йилдан кўпроқ вақт мобайнида Ўрта Осиёда Сув учун чинакамига жанг олиб борди. Эндиликда бу улуғвор иш ғолибона ниҳоясига етмоқда. Регионадаги жамики дарёларни узил-кесил жиловлаб йўлга солиш ва сув ресурсларини бошқаришни инсон қўлига тўла-тўкис ўтказиш учун яна бир нечта сув омбори ва бирлаштирувчи каналлар қурилиши лозим. Амалда кўз ўнгимизда планли қишлоқ хўжалик сув таъминоти учун жаҳонда бир нечта энг йирик ягона автоматлаштирилган гидросистемалар яратилиши ниҳоясига етказилмоқда. Ана ўшанда тинкани қуритадиган қурғоқчилик ҳам, аксинча сувнинг «қутуриб» ҳужум қилиши абадий барҳам топади.

Бундан чиқдики, эндиликда Ўзбекистонда сув ҳамиша лиммо-лим бўладими деган савол туғилади. Мутлақо. Аксинча. Ахир, қанча сув кўп бўлса, шунча кўп ерни ўзлаштириш мумкин. Ҳозир республика эга бўлиб турган 50 куб километр сувга тоғдан ҳам, осмондан ҳам бирон литр сув келиб қўшилмайдику, Регионнинг табиий сув баланси ана шундай. Суғориладиган экин майдонлари эса кўпайиб бормоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан кейин экин майдонлари қарийб бир миллион гектар кўпайди. Демак, сувни тежаб-тергаб сарфлаш кераклиги ҳақидаги азалий вазифа бундан буён ҳам янада кўндаланг бўлиб тураверади, ва сувдан яна ҳам тежамли, яна ҳам самарали фойдаланиш лозим бўлади.

Х Х Х

Ер тўғрисида ҳам худди шуларни айтиш мумкин. Унинг запаслари ҳам чексиз эмас. Бутун Фарғона водийсида сув камчилигига барҳам бериш ҳақидаги ўзбекларнинг асрий орзуси яқиндагина рўёбга чиқди: Андижон денгизи қурилиши ниҳоясига етди. Қорадарёда, водийнинг Шарқий дарвозасида тўғон қурилиб, бу дарёни умрбод жиловлади.

Биз қурилиш шайдоси бўлиб қолганмиз. Лекин буни ҳамма ҳам билавермайди. Ахир, бу ерда Братскка тенг келадиган тўғон қад кўтардику! Мутахассислар дарҳол бу зилзилага бардошли ажойиб иншоотни жаҳон классидаги иншоотлар тоифасига киритиб қўйишди. Унинг «биқинида» ҳозироқ 1,7 миллиард кубометр сув турибди. Тўғоннинг этакларидан Катта Андижон канали йўл олиб Қирғизистонга канал орқали сув кетади. У йўл-йўлакай бошқа кўпгина қўлбола сув артерияларига мадад бериб, ўз тўлқинларини узоқ-узоқларга—Марказий Фарғонанинг жазирама қумларига олиб ўтади.

Гуллаб-яшнаб турган водийнинг қоқ марказидаги саҳрони «жаннатдаги дўзох» деб аташарди. Сарбаланд кулранг барханларни саҳро шамоли учиради, кўпинча жазирама бўрон уни осмонга кўтариб кетади. Ана ўшанда ҳамма нарса ёниб, теварак-атрофдаги тирик мавжудод ҳалок бўлади. Сувсизликдан Ёзёвоннинг юз минг гектарлаб қумликларига ҳали инсоннинг оёғи етиб бормаган эди. Мана энди водий жисмидаги маддани яшил воҳага айлантириш навбати етди. Бу ерда район ташкил этилиб, бирданига бир қанча янги совхозлар ташкил этилмоқда.

Ташкил этилмоқда дейиш, айтишга осон. Барханлар узра бульдозерлар ва скреперлар ўрмалайди, улар миллион-миллион тонна қумни суради-да, унинг кетидан чиройли қилиб чизилган пайкаллар пайдо бўлади. Наҳотки, шу ерда бирор нарса битса, ахир қум суриб ташланганн билан унинг тагида тупроқ йўқку, қанча қазиганинг билан шағалдан бошқа ҳеч вақо йўқ-ку. Шунда ҳосилотлар ҳазиллашиб: «Гидропоника методини жорий қиламиз...» дейишади. Ёзёвон Райижрокомининг раиси А. Ҳайриддинов бўлса конкрет рақамларни айтади: район пландаги 29 центнер ўрнига ҳар гектар ердан 35 центнердан пахта ҳосили кўтариш мажбуриятини олган. Сув ва меҳнат ҳатто тақир қумликларни ҳам саҳоватли пайкалга айлантириб юборади... Пахтазор яшнаб турган, боғлар, узумзорлар, полиз экинлари барқ уриб ўсаётган бу жойларни энди водий чаманзорларидан ажратиб бўлмайди.

Андижон денгизи сувсизликдан қаҳраб ётган ерларни ҳам экин оборотига киритиш имконини берди. Энди бу ерда ҳамма нарса — қумликлар ва шағал пиллапоялари, ғиж-ғиж тошли чалов ерлар ва тоғ ёнбағрининг лалмикор ерлари ҳам далалар ва боғроғларга айланмоқда. Наманган областида шундай бир нарсани ҳам кўрсатишди: шамол ялаб кетган тоғ ёнбағридаги соз тупроқни бульдозерчилар канал новларига солиб кетмоқдалар. Сув бўлса шу новдан оқиб, тупроқни шағалли чалов ерларга оқизмоқда. Шу тариқа тупроқ зичлашиб, пайкаллар ҳосил бўлмоқда.

Областнинг тоғ ён бағирларида 34 та янги боғдорчилик-узумчилик совхози ташкил этилмоқда. Ҳар ер-ҳар ерда тракторлар қияликлар узра ўрмалаб чиқиб, ерларни «дазмоллаб» кетмоқда, кейин ҳайдаб, шудгор қилмоқда. Асрлар оша сувсизликдан қаҳраб ётган тақир ер дарҳол боғлар ва токзорларга бурканмоқда. Қудратли насослар тепаликдаги ана шундай ерларга бир ярим километргача сув чиқариб бермоқда. Текисликдаги ер резерви ҳам камайиб бормоқда. Ўзбекистонда бир миллион гектардан кўпроқ экинзорлар фақат машинада суғорилмоқда.

Бу заминдаги ерлар ҳақида гапирганда уларни ўзлаштириляпти, дейиш умуман мумкин эмас. Ҳар бир пайкални бунёд қилиш керак. Ҳар бир кубометр ер бульдозер, скрепер, экскаватор панжасидан бир неча бор ўтиши керак. Жуда зўр меҳнат қилиш керак. Собиқ Мирзачўл бағри худди шу тариқа ишловдан ўтган. Жиззах ва Қарши даштларида бўлгани каби Мирзачўл кенгликларида ҳам, шунингдек, Амударёнинг қуйи этакларида ҳам суғориладиган деҳқончиликнинг энг йирик янги зоналари вужудга келди. Чўлга комплекс индустриал ҳужум давом этмоқда. Шу беш йилликнинг ўзидагина Ўзбекистонда 485 минг гектар янги ер ўзлаштирилади. Республикада ирригация ва мелиорация ишларига 6,4 миллиард сўм ажратилган.

Аммо кейинроқ бориб ўзлаштиришга яроқли ерлар резерви ҳам қолмайди. Бу эса республика олдига ҳозирданоқ сифат жиҳатидан янги, жуда мураккаб, аммо ҳал этилиши мумкин бўлган вазифаларни кўндаланг қилиб қўймоқда.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов суҳбатда бундай деди:

— Республика аҳолиси ўсиб бораётганлиги учун ҳам ер ва сув камчиллиги проблемаси янада кескинлашмоқда. Кузга бориб республика аҳолиси 18 миллион кишига етади. Суғориладиган майдонлар анча купаяётганлигига қарамай, кейинги йигирма йил ичида аҳоли жон бошига ажратиб бериладиган суғориладиган майдон 0,30 гектардан 0,22 гектарга камайди. Ўзбекистонни ҳақли равишда суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиш мактаби деб айтишади. Бизда ернинг ҳар бир қаричи ҳисобда. Шунга қарамай тағин олға бориб, деҳқончиликни интенсивлаштиришнинг чуқур резервларига ҳам кириб боришимиз керак.

Республика қишлоқ хўжалигининг кўпдан кўп вазифалари ичида пахта сифатини яхшилаш, Озиқ-овқат программасини амалга ошириш юзасидан актив иш олиб бориш энг асосийси ҳисобланади. Андижондаги «Ўзбекистон» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони З. Собиров бундай дейди:

— Колхозда сут соғиб олишнинг миқдорини менга айтинг, мен эса у ерда алмашлаб экиш, пахта ҳосилдорлиги ва сифати қандайлигини айтиб бераман. Ҳозирча биз ҳамон алмашлаб экишни тўғри жорий этмай келяпмиз...

Бунда кимнидир айблаш қийин, мамлакат экономикасида пахта ўз аҳамиятига кўра ғалла, металл, нефтга тенглашади. Пахтанинг ялпи ҳосилини ҳар қандай қилиб бўлса ҳам ошириш лозим эди. Кўп йиллардан буён республикадан дон, гўшт, сут етиштириб бериш талаб қилинмасди, фақат пахта етказиб беринглар, дейиларди. Ўзбекистон бу вазифани шараф билан бажарди, тармоқни кўп жиҳатдан эталони даражасига айлантирди. Аммо, «ялпи ҳосил» ишга таъсир ўтказмай қололмасди.

Бу нарса асосан эскидан пахта етиштириб келинаётган районларга таъсир кўрсатарди. Пахтачилик деган термин бор бу ерда. Фарғона водийси хўжаликларида экин майдонларининг 85 процентини пахта ташкил этади. Кўп пайкаллар бошқа экинларнинг юзини кўрмайди. Тўғри, водийда ҳам СССР Олий Советининг депутати М. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Ю. Азизов, бошқа юзлаб миришкорлар ҳар гектар ердан 40—50 центнер ва ундан ҳам юқори ҳосил етиштириб келмоқдалар. Лекин улар ҳам «ер чарчаб қолди» дейишмоқда. Улар ҳам алмашлаб экишни жорий этишмоқда.

Хўш, янги зоналардаги манзара қандай? Бу ерда пахта-беда алмашлаб экишни бузушга йўл қўймасликка интилишади. Зотан, беда, маккажўхори, бошқа дон ва озуқа экинлари алмашлаб экишда жуда катта озуқа запаси беради, демак чорвачиликни тезда юксалтиришни таъминлайди. Алмашлаб экишни илмий ташкил этишда пахта вильтдан мумкин қадар камроқ зарар кўришига эришиш жуда муҳим. Чунки Фарғона хўжаликлари вильтдан кўп зарар кўрмоқда. Бу нарса минг марталаб текширишдан ўтказилиб, исботланган. Масалан, Бухоро областининг Ромитан районида ақл ишлатилиб, амалга оширилган алмашлаб экишни тўла ўзлаштирган эди, пахта ҳосили дарҳол 31 центнердан 47 центнерга кўтарилди. Айни пайтда озуқа, гўшт, сут етиштириш икки баробар кўпайди. Бундай мисоллар сон-саноқсиздир.

Бу беш йилликда Ўзбекистонда пахта етиштириш суръатлари муқим қилиб белгилаб берилди: ҳар йили ўрта ҳисобда 5,9 миллион тонна пахта етиштирилиши керак. Бу ҳол ҳамма ерда алмашлаб экишни тўғри жорий этиш имконини беради. Алмашлаб экишнинг тўғри жорий этилиши пахта етиштиришни кўпайтирибгина қолмай, балки сифатини ҳам оширади.

Хўжаликлар, корхоналарнинг ўнлаб раҳбарлари, олимлар, район ва область партия комитетларининг секретарлари билан суҳбатлашганимизда сифатни яхшилашнинг бошқа резервларини ҳам айтиб беришди. Одамлар бу резервлардан шу боисдан ҳам ҳамиша фойдаланишмаган эдики, пахтани юқори сортларга топширишдан иқтисодий манфаатдорлик йўқ эди. Турли сортлар учун ҳақ тўлашдаги фарқ ялпи ҳосил ҳисобига қопланиб кетарди. Ҳозир аҳволни яхшилашга киришишди. Бригада пудрати методи, агротехниканинг илғор методлари — кенг қаторлаб экиш туксизлантирилган чигитни экиш ва бошқа усуллар кенг қўлланилмоқда. Ингичка толали пахта етиштириладиган майдонлар кенгайтирилди, фосфор ва калий ўғитларига эътибор кучайтирилди. Шу билан бирга энг яхши агротехникани қўлланиш ва унга риоя қилиш тола сифати учун масъулиятни бундан буён ҳам ошириш керак. Селекционерларга қўйиладиган талабларни ҳам кучайтириш лозим. Улар кўп иш қилишди, бизда —дунёда энг шимолий зонада етиштиралаётган пахтадан яхши ҳосил олмоқдамиз. Аммо олимлар пахтани янги сортларини тавсия этишаркан, ҳамон кўпинча асосий диққат-эътиборни юқори ҳосилдорликка, яъни «ялпи ҳосилга» қаратиб, толанинг узунлигига, мустаҳкамлигига, ингичкалигига эътибор бермаяптилар.

Пахта сифатининг пасайишини кўпинча машина терими билан боғламоқдалар. Аслида эса сифатга машина терими эмас, балки дефолиацияни бошлаш ва ҳосил йиғим-теримида ҳаддан ташқари шошма-шошарлик қилиниши оқибатида зарар етмоқда, деб ҳисоблашмоқда мутахассислар. Хом, пишиб етилмаган пахта сира яхши тола бермаслиги ҳар бир кишига маълум. Нега бўлмаса, шошилишади? Ахир, ишни яхши ташкил этилганида мавжуд 35 минг терим машинаси билан пахтанинг ҳаммасини зарур муддатда териб олиш мумкин-ку.

Яна бир ғоят зарур проблема бор: ҳамма пахта ва толани сақлайдиган омборлар қуриш вақти келди. Республика Компартияси Марказий Комитетида менга бундай маълумотларни кўрсатишди. Пахта бунтларда, ёмғир остида, шамол ва қорда сақланганидан, йилнинг ўн бир ойи мобайнида қайта ишланганидан такрор-такрор қизиб, қайта қуритилиб яна ёмғирда қолганидан оппоқ бунтлар ҳиралашиб, пахтанинг сифати пасайиб кетади. Республика бундан йилига 360 минг тонна пахта ёки 120 минг тонна соф толани йўқотади. Бу проблема СССР Енгил саноат Министрлигига маълум. Лекин министрликдагилар масала «ҳали пишиб етилгани йўқ» дейишмоқда. Ҳолбуки, масала пишиб етилмадигина эмас, ҳатто пишиб ўтиб кетганига анча бўлди. Миллион-миллион кишиларнинг шижоатли меҳнати билан етиштирилган бебаҳо халқ бойлигига нисбатан бундай муносабатга тоқат қилиб бўлмайди.

Пахтачилик тармоғининг ўзи моҳият эътибори билан Озиқ-овқат программасига бевосита даҳилдордир. Ахир ҳар бир тонна пахта камида ярим тонна газлама ва тўқсон хил бошқа энг қимматли маҳсулотгина эмас. Ҳар бир тонна пахта яна 170 килограмм ёғ ҳам демакдир. Бундан ташқари ҳар бир тонна пахта камида ярим тонна ажойиб озуқа-кунжара ва шелуха демакдир. Юқорида айтилганидек, пахтачиликда алмашлаб экишни тўғри жорий қилиш кўплаб дон ва озуқа олишни инкор этмайди, аксинча тақозо қилади.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорлари асосида ишлаб чиқилган Ўзбекистон ССРнинг Озиқ-овқат программаси ҳам шуни тақозо этади. Бу программани амалга ошириш учун республика партия ташкилоти, қишлоқ меҳнат аҳли, барча меҳнаткашлар зўр иштиёқ билан ишга киришдилар. Масалан, дон етиштиришни кўпайтириш учун ҳозироқ 18 та ихтисослаштирилган маккажўхоричилик совхозлари ташкил этилди. Бу совхозлар шу тармоқнинг байроқдорлари бўлиб қолиши керак. Уларга энг яхши ерлар ажратиб берилди, энг тажрибали ходимлар бошлиқ қилиб тайинланди. Юз минглаб йигит ва қизлар ҳар гектар ердан 80—100 центнердан маккажўхори дони олиш учун курашга қўшилдилар. Ҳамма жойда чорвачилик маҳсулотлари, сабзавот, мева ва узум етиштиришга ихтисослаштирилган корхоналар, шунингдек илмий ишлаб чиқариш бирлашмалари тузилмоқда. Уларнинг ҳаммаси ишга тез киришиб кетишди.

Ўзбекистон эришган муваффақиятлар улуғвор. СССР юбилейи нишонланадиган йилда унинг мамлакатимиз қардош халқлари олдида кўз-кўз қилса арзийдиган жиҳатлари кўп. Ўзбекистонда бўлган чоғимизда бекорга бундай гапларни такрор-такрор эшитмадик: эришилган муваффақиятлар тўпланган гигант потенциал пахтакорлар замини бағрида қандай баҳодирона кучлар яшириниб ётганини тўлиқроқ ва аниқроқ кўришга ёрдам берди. Бу замин тағин ҳам бой, тағин ҳам гўзал бўлаверади.

А. МУРЗИН,
(«Правда»нинг махсус мухбири).

«Правда», 2 июль.

ДЎСТГА ҲАМКОР, ЭЛГА КАМАРБАСТА

БУГУН—ХАЛҚАРО КООПЕРАЦИЯ КУНИ

Бугун —халқаро кооператорлар куни 60-марта нишонланмоқда. Бу мамлакатимиз ва республикамиз кооператорлари учун эришилган ютуқлар сарҳисоб этиладиган, КПСС XXVI съезди, Ўзбекистон Компартияси XX съезди ва КПСС Марказий Комитети май Пленуми қўйган вазифаларни амалга оширишда кооператорларнинг куч-ғайратини жўш урдирадиган кундир.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг доимий ғамхўрлиги туфайли матлубот кооперацияси халқ хўжалигининг барча соҳалари билан мустаҳкам боғланган йирик кўп тармоқли системага айланди. У мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантириш планларини амалга оширишда иштирок этади, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги иқтисодий алоқаларни янада кенгайтиришга ёрдам беради.

Республикамиз кооператорлари ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йили чакана товар обороти планини 100,9 процент адо этдилар. Аҳолига пландан ташқари 43 миллион сўмлик халқ истеъмол моллари сотилди.

Шу йилнинг беш ойи мобайнида чакана товар обороти плани 100,2 процент адо этилди ва пландан ташқари 4,3 миллион сўмлик товар сотилди. Қишлоққа кийим-кечак, пойабзал, маданий-маиший ва хўжалик моллари, турли хил озиқ-овқат маҳсулотлари сотиш анча кўпайтирилди. Қишлоқ аҳолисига китоб ва босма нашрлар сотиш йил сайин ортиб боряпти.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати кўрсатаётган кундалик ғамхўрлик туфайли системамизнинг тайёрлаш ташкилотлари колхозлар ва совхозлар аҳолидан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилишни кўпайтириш борасида анча иш қилдилар. Бу 1981 йилда барча асосий турлар бўйича қабул қилинган социалистик мажбуриятларнинг муддатидан илгари бажарилишини таъминлади.

Ўтган йили харид қилинган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари 696 миллион сўмни ташкил этди. Пландан ташқари 217 миллион сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва чорвачилик хом ашёси харид қилинди. Оборот ҳажми 1980 йилдагига нисбатан 94 миллион сўм кўпайди.

Аҳолидаги ортиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш планлари ҳам ортиғи билан бажарилди. Республика аҳолисини картошка, полиз, сабзавот маҳсулотлари, мева ва узум билан таъминлаш йилдан-йилга яхшиланмоқда. Ўтган йили савдога ва системамиздаги умумий овқатланиш тармоқларига 311 минг тонна ҳўл мева ва узум, 146 минг тонна полиз маҳсулотлари етказиб берилди.

Бу йил республикамиз кооператорлари олдида катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Чакана товар обороти плани 5.420 миллион сўм ҳажмида белгиланган. Бу 1981 йилдагига нисбатан 9,1 процент кўпдир. Амалдаги йилда давлат ҳисобига ассортиментлар бўйича 870 минг тонна сабзавот, 520 минг тонна полиз маҳсулотлари, қарийб 87 минг тонна ҳўл мева, 212 миллион дона тухум, 370 минг дона қоракўл, 27 минг тонна жун, 2 миллион дона тери хом ашёси ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилиш белгиланган.

Москва, Ленинград шаҳарларининг жамоат фондига, Уралнинг саноат марказлари, Сибирь ва Узоқ Шарққа қарийб 780 минг тонна сабзавот, полиз маҳсулотлари ва ҳўл мева жўнатиш кўзда тутилмоқда. Республикамиз савдо тармоқлари ва умумий овқатланиш корхоналарига 28 минг тонна картошка, 462 минг тонна сабзавот, 168 минг тонна полиз маҳсулотлари, 68 минг тонна ҳўл мева чиқарилади.

Республика матлубот жамияти консерва заводлари 32 минг тонна сабзавот, 7 минг тонна ҳўл мева ва минг тоннадан зиёд полиз маҳсулотларини қайта ишлайди.

Партиямизнинг совет халқи фаровонлигини оширишга қаратилган тадбирларида ва айниқса Озиқ-овқат программасида гражданларнинг шахсий томорқа хўжалигида етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилишни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилган. Ортиқча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш бўйича аҳоли билан шартнома тузиш тажрибаси тобора кенгаймоқда. Бу харид қилинадиган маҳсулотлар ресурсини ўз вақтида аниқлаш имконини бермоқда.

Маҳсулот топширувчиларни рағбатлантириш мақсадида уларга ноёб саноат товарлари, қурилиш материаллари ва омухта ем сотиш катта аҳамиятга эга бўлмоқда. Ўнинчи беш йиллик мобайнида бозор фондидан аҳолига 260 минг тоннадан зиёд омухта ем, кўплаб ноёб саноат моллари ва қурилиш материаллари сотилди. 1214 та «хўжалик моллари» магазинида боғ-томорқачилик қуроллари ва минерал ўғитлар сотилмоқда.

СССРнинг Озиқ-овқат программасида матлубот кооперациясини янада ривожлантиришга, унинг тайёрлаш фаолиятини такомиллаштиришга, колхоз ва совхозлар билан алоқасини мустаҳкамлашга, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилишни кўпайтириш ва уларнинг нобуд бўлишига йўл қўймасликка катта аҳамият берилган.

Кооператорлар бўрдоқчилик ва паррандачиликни янада кенгайтириш, гўшт етиштириш ва аҳолига сотишни кўпайтириш юзасидан амалий тадбирларни кўриб, Озиқ-овқат программасининг бажарилишига салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Ҳозирги пайтда системамизда 217 бўрдоқичилик хўжалиги мавжуд бўлиб, уларда 152 мингдан зиёд қорамол ва қўйэчки, 18 минг бош чўчқа ва 1,5 миллиондан зиёд парранда боқилмоқда. 1981 йилда молларни семиртириш эвазига 12 минг тоннадан зиёд гўшт етиштирилди ва реализация қилинди.

Ҳозир деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари харид қилиш жадал суръатларда боряпти. Сабзавот ва тухум харид қилиш ярим йиллик халқ хўжалик плани ошириб бажарилди, қоракўл тери харид қилиш йиллик плани адо этилди. Социалистик мусобақада Тошкент, Андижон, Сурхондарё, Самарқанд ва Фарғона областларининг кооператорлари байроқдорлик қилмоқдалар.

Кейинги йилларда матлубот кооперациясининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва кенгайтириш борасида кўп ишлар қилинди. Ҳозирги пайтда бизда 82 минг тонна хом ашё сақланадиган замонавий стационар қабул пунктлари, 82,4 минг тонна картошка, 20 минг тонна мева сақланадиган омбор, 10 минг тоннадан зиёд квас ачитиш пунктлари мавжуд. Бу йил кооператив ташкилотларда 52 минг тонна картошка, 96 минг тонна сабзавот, 14 минг тонна полиз маҳсулотлари ва 9 минг тоннадан зиёд мева ҳамда узум сақлаш кўзда тутилаётир.

Далаларда фидокорона меҳнат қизғин давом этаётган шу кунларда, кооператорлар жойларда савдо-сотиқ ва умумий овқатланишни ташкил этишга алоҳида эътибор бераётирлар. Қишлоқ меҳнаткашларига 1750 автомагазин хизмат кўрсатмоқда, дала шийпонларида эса 2860 сотувчисиз дўкон ишлаб турибди. Пахта йиғим-терими пайтида автомагазинлар сони 2250 тагача, сотувчисиз дўконлар сони эса 5900 тагача кўпайтирилади.

Совет кооператорлари ўз байрамларини қардош социалистик мамлакатлардаги ҳамкасблари билан биргаликда кутиб олмоқдалар. Улар ўртасидаги ҳамкорлик социалистик иқтисодий интерграция программасига мувофиқ такомиллашмоқда ва чуқурлашмоқда. 1981 йилда республика кооператорлари 19 социалистик ва бошқа мамлакатларга, 25 хилдан зиёд саноат товарлари, 11,3 миллион сўмлик қишлоқ-хўжалик маҳсулотлари ва хом ашёси экспорт қилдилар ва улардан 58,6 миллион сўмлик саноат моллари олдилар. Бу йил қарийб 15 миллион сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва хом ашёси, турли товарлар экспорт қилиш, 62,8 миллион сўмлик импорт саноат товарлари олиш кўзда тутилаётир.

Кооператив ташкилотлар ва корхоналарнинг ишлари билан танишиш мақсадида республикамизга чет эллик кооператорларнинг кўплаб делегациялари келиб турадилар. Кейинги беш йил мобайнида республикамизга турли мамлакатлардан кооператорларнинг 112 делегацияси келиб кетди.

КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларини амалга ошира бориб ва СССР ташкил этилган куннинг 60 йиллигини муносиб кутиб олишга астойдил ҳаракат қилаётган республикамиз кооператорлари ўз ишларини янада такомиллаштирадилар ва 1982 йилни муваффақиятли якунлаш ва шу йўл билан Озиқ-овқат программасини бажаришга салмоқли ҳисса қўшиш учун зарур бўлган барча ишларни амалга оширадилар.

О. МАҲМУДОВ,
«Ўзбекбирлашув» правлениеси раисининг ўринбосари.

ЗАФАР ДИЁР ТУҒИЛГАН КУННИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

ҚУВНОҚ ВА ҚАЙНОҚ ИЖОДКОР

Ўзбек совет болалар адабиётининг таниқли вакилларидан бири, табиатан қувноқ ва қайноқ қалб шоир Зафар Диёр туғилганига 70 йил тўлди. Зафар Диёр 1912 йили Чуст районидаги Самсоқтепа қишлоғида камбағал деҳқон оиласида туғилди. У бир оз муддат педагоглик билан шуғулланди. Шундан сўнгги бутун ҳаёти матбуот, журналистика билан чамбарчас боғланди. У дастлаб республика «Ленин учқуни» газетаси редакциясида адабий ходим, кейинчалик масъул секретарь бўлиб ишлади. Матбуотда ишлаши, журналистик фаолияти унга ҳаётга актив аралашиш, одамлар, хусусан, ёшлар, болалар турмуш тарзи билан яқинроқ танишиш имконини берди. Кўрган-кечирганлари, ҳаётдан олган таассуротларини шеърга солишга тутинган шоир ўз умрининг охиригача (1946 йил) «Қизил Ўзбекистон» (ҳозирги «Совет Ўзбекистони») газетасида бўлим мудири бўлиб ишлади. Иш, вазифа тақозоси билан жўшқин ҳаёт ичида бўлди.

Шоирнинг ўйноқи, қувноқ шеърларида ҳам, кичик-кичик ҳикоялари, достон ва эртакларида ҳам кичкинтойлар ҳатти-ҳаракати, улар ўртасидаги дўстлик, орзу-умидлари-ю катталарга бераётган ёрдамлари ўз бадиий ифодасини топарди. Бу ўринда унинг образли сўзлар, ўринли сифатлаш, ўхшатишлар воситасида ёзган «Тўп» шеъридаги қуйидаги сатрлар, айниқса, эътиборга сазавордир:

Тўпим, тўп-тўп этасан,
Урсам, учиб кетасан.
Ҳандалакдек юмалаб,
Бизни хурсанд этасан.

Зафар Диёр аксарият ҳолларда асарларида болаларнинг табиат ва жамият воқеа-ҳодисалари билан танишишларига алоҳида эътибор берар эди. Шеърларининг ҳар бир сатрида қувноқ оҳанг, ҳаракат бўларди. Воқеа-ҳодисаларни образли иборалар ёрдамида кичкинтойлар кўз ўнгида шундоққина яққол гавдалантиришга ҳаракат қиларди:

Қалдирғоч, ғоч-ғоч,
Эшигингни оч-оч.
Эшигингни очмасанг,
Менга кулиб боқмасанг,
Туйнугингдан кираман,
Адабингни бераман.

Зафар Диёр юқоридагидек содда, самимий мисраларга бой шеърларни яратаётган кезларда болалар ёзувчи, шоирлари жуда ҳам оз бўлиб, Шукур Саъдулла, Султон Жўра, Қуддус Муҳаммадий, Илёс Муслим ва Алҳам Раҳматларнинг дастлабки асар, мажмуалари эндигина чоп этилаётган пайтлар эди. Зафар Диёр ҳам ўзининг «Қўшиқлар» номли илк тўпламлари билан ана шундай ижодкорлар сафидан ўрин олди. Шу тариқа шоир «Чўпон қизи», «Бизнинг оила», «Тантана», «Муборак», «Кичкина боғбон», «Ғунчалар», «Совға», «Бинафша» ва бошқа жами ўн бешдан зиёд тўпламларини нашр эттирди.

Агар шоирнинг дастлабки ижодий намуналари, жумладан, «Машинист» достони ва баъзи шеърларида образли фикрлар, оригинал ифодалар ўрнини кўп сўзлилик, баён ва услубий ғализликлар эгаллаган бўлса, кейинчалик ҳаётни янада чуқурроқ ўрганиши, муттасил мутолаа ва маҳоратни ошириш йўлидаги изланишлар натижасида мавжуд камчиликлардан қутила борди. Шу тариқа Улуғ Ватан уруши йилларида ёзган «Қурол беринг менга ҳам», «Қаҳрамоннинг қайтиши», «Мерган» ва «Отам келар яқинда» каби шеърларида кичкинтойлар қалбидаги ғурур, ватанпарварлик туйғуларини нозик ҳис этиб, ёрқин образларда талқин этди.

Турли жанрларда ўз куч, қобилиятини синаб кўрган Зафар Диёрнинг серқирра фаолияти кўп жиҳатдан ибрат бўларлидир. Унинг «Уч оғайни», «Бахтли ёшлик», «Оқ олтин» каби қизиқарли пьесалари, «Бургут», «Янги эртак» сингари анчагина ғаройиб эртаклари, шеър, қўшиқ ва бошқа жанрдаги асарлари ўзбек совет болалар адабиёти хазинасидан муносиб ўрин эгаллаган.

Зафар Диёр нима ҳақида ёзмасин, қайси мавзуни қаламга олмасин, биринчи ўринда асар тилига алоҳида аҳамият берар, лозим бўлганда юмористик элементлардан усталик билан унумли фойдаланар, ана шу тариқа беғубор боликнинг завқли, ширин дамларини ҳам, келажагимиз эгалларига сабоқ бўларли ҳаётий воқеа-ҳодисаларни ҳам, хуллас, ҳамма-ҳаммасини образли, жонли, содда ва бадиий тарзда акс эттиришга интилар ва бунга муваффақ бўларди. Зеро, ижодкор ҳаёти ва ижодий фаолиятининг қиммати ҳам ана шундадир.

М. ТУРОБОВ.

Редактор
И. СУЛАЙМОНОВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

ДУШАНБА

5 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».

9.40 Футбол бўйича жаҳон чемпионати. СССР—Польша терма командалари. Испаниядан олиб кўрсатилади.

11.15 «Мўъжизасиз-мўъжизалар».

12.15 Жазоир «Лахиб» миллий халқ рақс ансамблининг концерти.

12.40 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.

15.20 «Ягона оилада». Телевизион ҳужжатли фильмлар программаси:

«Альметьевск» [Қозон].

«Нанайча оҳанг» [Владивосток].

16.00 Оналар мактаби.

16.30 «Халқ куйлари».

16.45 «Ҳунар-техника билим юртларида нимага ва қандай қилиб ўргатишади!».

17.15 Жазоирнинг миллий байрами — Мустақиллик кунига бағишланган кинопрограмма.

18.00 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурсда. 3-тур.

18.55 Футбол шарҳи.

19.25 «Партия планлари — халқ планлари». Белоцерковск қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводининг иш тажрибаси ҳақида.

19.55 Футбол бўйича жаҳон чемпионати. СССР—Польша терма командалари. Испаниядан олиб кўрсатилади.

21.30 «Время».

22.15 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида. Танаффус пайтида [23.00] — «Дунё воқеалари».

● МТ II

18.30 Янгиликлар.

18.50 «Олег Каркач ва унинг болакайлари». Ҳужжатли фильм.

19.10 «Катта симфоник оркестр билан бир соат». П. И. Чайковский ватанида.

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 «Халқаро панорама».

21.30 «Время».

22.05 «Ярмаркадан сўнг». Телевизион бадиий фильм. Я. Купаланинг «Павлинка» пьесаси мотивлари асосида.

● ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар программаси.

18.00 Болалар учун фильм. «Ғаройиб якшанба».

19.00 Болалар учун концерт.

19.30 «Ахборот» [рус.]

19.45 «Чотқол спектрлари». Фильм-манзаралар.

20.00 «Афғонистон шоирлари — студиямиз меҳмони».

20.30 «Ахборот».

20.50 «Рақс гулшанида». Концерт.

21.30 Москва. «Время».

22.05 «Бугун оламда нима гап!». Халқаро аҳвол кундалиги.

22.20 Телевидение экранида биринчи марта. «Кентаврлар». Бадиий фильм. 1-серия.

23.25 Янгиликлар.

СЕШАНБА

6 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».

9.40 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида.

12.05 РСФСРда хизмат кўрсатган артист Б. Феоктистов концерти [балалайка].

12.45 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.

15.15 «Комсомол — менинг тақдирим». Телевизион ҳужжатли фильмлар программаси:

«Қадрдон тупроқ ҳарорати».

«Шаҳар бўйлаб троллейбус қатнамоқда».

15.55 Болалар учун фильм. «Зебрани ўғирлашди».

17.05 «Закарпатье жилолари». Халқ коллективлари концерти. Ужгороддан олиб кўрсатилади.

17.35 «Стадион ҳамма учун».

18.05 «Расмларда қуёш акси бор».

18.20 «Ерга садоқат». Совет давлатининг аграр сиёсати ҳақида.

19.10 «Дунё воқеалари».

19.25 «Жасорат».

19.55 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида.

21.30 «Время».

22.05 «Йўл танлаш». РСФСРда хизмат кўрсатган артист О. Андреева ҳақида телевизион очерк. Ленинграддан олиб кўрсатилади.

22.35 «Дунё воқеалари».

22.50 «Нотаниш аёл». Телевизион бадиий фильм.

● МТ II

18.30 Янгиликлар.

18.50 Спорт ҳафталиги.

19.20 «Менинг ишим, менинг уйим». Илмий-оммабоп фильм.

19.30 «Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши».

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурсда.

21.30 «Время».

22.05 Марказий телевидение экранида биринчи марта «Унутиш мумкин бўлмаган одам». Бадиий фильм. [КХДР].

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар программаси.

11.30 «Қувноқ капитанлар». Фильм-концерт.

12.00 Абитуриентлар учун. «Иншони қандай ёзиш керак!».

12.30 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Советлар мамлакатининг кишилари». Кинопрограмма.

13.30 «Кентаврлар». Бадиий фильм. 1-серия.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.

18.05 «Очил дастурхон, пулқайнар, ҳамён ва хуржундаги учволон ҳақида эртак». Қўғирчоқ фильм.

18.45 «Тенгдошларнинг ижоди».

19.15 «Ташаббускорлар ўз сўзларининг устидан чиқмоқдалар». «Туямуюнгидрострой» бошқармасининг экскаватор ҳайдовчиси М. Қличев ҳақида телеочерк.

19.30 «Ахборот» [рус.]

19.45 «Шаҳар узра парвоз этамиз». Фильм-манзаралар.

20.00 Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ф. Белялов концерти.

20.30 «Ахборот».

20.50 «Қизлар гулдастаси». Концерт.

21.30 Москва. «Время».

22.05 «Озиқ-овқат программаси — халқ фаровонлигининг асоси».

22.25 «Кентаврлар». Бадиий фильм. 2-серия.

23.35 Янгиликлар.

ЧОРШАНБА

7 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».

9.40 Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиоси рус қўшиқлари академик хорининг концерти.

10.25 «Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар». ГДРдан олиб кўрсатилади.

11.25 «Ленинград булбулчалари». Фильм-концерт.

12.15 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.

15.20 «Шаҳарга ва одамларга». Илмий-оммабоп фильм.

16.05 «Сен қонунни биласанми!».

16.35 «Ўсмирлар ижоди».

17.05 «Мураббий» телевизион журнали.

17.35 «Горнчилар, қаердасиз!».

18.20 «Мамлакат далаларида».

18.35 «Фан оламида». Академик Л. А. Орбели. Туғилган кунининг 100 йиллигига.

19.15 «Дунё воқеалари».

19.30 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурс кундалиги.

20.20 «Кафедра». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.

21.30 «Время».

22.05 «Янка Купала: қўшиқлар учун халқимга таъзим этаман». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Шоир туғилган куннинг 100 йиллигига.

22.55 «Дунё воқеалари».

23.10 Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиоси РСФСРда хизмат кўрсатган артист В. Мешчерин раҳбарлигидаги электр-музика чолғу ансамблининг концерти.

● МТ II

18.30 Янгиликлар.

18.50 «Стадион ҳамма учун».

19.20 «И. Бржевская куйлайди». Фильм-концерт.

19.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!».

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурсда.

21.30 «Время».

22.05 «Уя». Телевизион бадиий фильм.

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар программаси.

11.30 «Кичик талантлар». Фильм-концерт.

11.50 «Шаҳзода ва гадо». Телевизион бадиий фильм [рус.].

13.05 «Янис Заберс». Музикали телефильм.

13.25 «Кентаврлар». Бадиий фильм. 2-серия.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.

18.05 «Қуён магнитофон топиб олди». Мультфильм.

18.20 «Шоирлар — болаларга». Зафар Диёр. Шоир туғилган куннинг 70 йиллигига.

18.50 «Спорт, спорт, спорт». Кинопрограмма.

19.30 «Ахборот» [рус.]

19.45 Жорж Бизе музикасига ёзилган балетлардан вариациялар.

20.00 «Турмуш ва маданият».

20.30 «Ахборот».

20.50 Қирғизистон ССРда хизмат кўрсатган артист Т. Бадинов концерти.

21.30 Москва. «Время».

22.05 «Бугун оламда нима гап!». Халқаро аҳвол кундалиги.

22.20 «Совет киноси усталари». Аббос Бакиров.

23.40 Янгиликлар.

ПАЙШАНБА

8 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».

9.40 Қизил Байроқли Қора денгиз флоти ашула ва рақс ансамблининг концерти.

10.20 «Киносаёҳатчилар клуби».

11.20 «Кафедра». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.

12.30 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.

15.20 «Сибирь ва Узоқ Шарқ бўйлаб». Ҳужжатли фильмлар программаси.

15.55 Болалар учун фильм. «Шок ва Шер».

17.00 Шахмат мактаби.

17.30 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурсда. 3-тур.

18.15 «Львовлик усталар маҳорати».

18.45 Футбол шарҳи.

19.15 «Дунё воқеалари».

19.30 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурс кундалиги.

20.20 «Кафедра». Телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.

21.30 «Время».

22.15 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида. 1/2 финал. Танаффус пайтида [23.00] — «Дунё воқеалари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

9.20 Илмий-оммабоп фильмлар программаси.

9.45 «Уя». Телевизион бадиий фильм.

11.00 «Горнчилар, қаердасиз!».

11.45 Испан тили.

12.15 «Ҳамма нарсани билишни истайман». Киножурнал.

12.25 Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати «Лазги» вокал-хореографик ансамблининг концерти.

12.55 «Торжлик бичиқчи». Бадиий фильм.

14.00 «Оналар мактаби».

14.30 «Париж». Телевизион ҳужжатли фильм [Франция].

15.20 «Ёшлар адреслари».

16.20 Янгиликлар.

18.30 Янгиликлар.

18.50 ССР Иттифоқи Давлат академик Большой театрида Я. Купала туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган кеча.

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 «Дўстларимиз чеҳраси».

21.30 «Время».

22.05 «Биринчи рейс». Телевизион бадиий фильм.

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар программаси.

11.30 «Баҳор қизи». Хоразм область Пионерлар ва мактаб ўқувчилари саройи «Петрушка» халқ қўғирчоқ театрининг спектакли.

11.50 Абитуриентлар учун. Химия.

12.20 «Закарпатье хороводи». Музикали телефильм.

12.50 Касблар ҳақида ҳикоялар.

13.20 «Дўстим Тиманчи». Бадиий телефильм [рус.].

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.

18.05 «Ширин эртак», «Қурбақа малика». Мультфильмлар.

19.00 «Ижод саҳифалари». Янка Купала. Шоир туғилган куннинг 100 йиллигига.

19.30 «Ахборот» [рус.]

19.45 «Невянск. Лавҳалар». Фильм-манзара.

19.55 «Озиқ-овқат программаси — халқ фаровонлигининг асоси» [такрорий].

20.30 «Ахборот».

20.50 Ўзбекистон ССР халқ артистлари Б. Давидова ва О. Алимахсумов концерти.

21.30 Москва. «Время».

22.05 «Комплекс механизация — пахтачиликда бош йўналиш».

22.20 «ОЗОД ВАТАНИМИЗ, ОРТСИН ШОН-ШУҲРАТИНГ!». СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига бағишланган иттифоқдош республикаларнинг телевизион фестивали. Украина телевидениесининг программаси. Кўрсатув тугагач — Янгиликлар.

ЖУМА

9 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».

9.40 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида.

12.05 «Кафедра». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

13.15 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар.

15.20 «Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши». Ҳужжатли фильмлар программаси:

«Россиянинг қишлоқ хўжалиги ўн биринчи беш йилликда».

«Қишлоқдаги ўзгаришлар».

«Фойдали коэффициенти».

16.00 СССРнинг монументал санъати.

16.30 «Москва комсомолининг ишлари».

17.00 Рус тили.

17.30 «Ёш томошабин театри». «Ақлли типратикон». Қўғирчоқ спектакль премьераси [ВХР]. 1-ва 2-қисмлар.

18.25 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурсда. 3-тур.

19.10 «Дунё воқеалари».

19.25 «Ҳамдўстлик» телевизион журнали.

19.55 Футбол бўйича жаҳон чемпионати. 1/2 финал.

21.30 «Время».

22.05 СССР халқ артисти И. Архипова ижросида рус ва совет композиторларининг А. С. Пушкин шеърларига ёзган романслари.

23.05 «Дунё воқеалари».

23.20 «Икки Арбат». «Москва бўйлаб саёҳат» туркумидан телевизион ҳужжатли фильм. «Москва этюдлари».

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

9.20 Мамлакат телевидение студиялари ҳужжатли фильмлари программаси.

9.55 «Биринчи рейс». Телевизион бадиий фильм.

11.10 Мактаб ўқувчиларининг вице-адмирал Н. С. Каплунов билан учрашуви. Киевдан олиб кўрсатилади.

12.00 Инглиз тили.

12.30 СССР Большой театри оркестри солистларининг ансамбли чалади.

13.20 «Пан Тау». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 7-серия — «Эртадан бошлаб мен жодугарлик қилмайман».

13.50 Шахмат мактаби.

14.20 Мультфильмлар программаси.

14.50 «Поэзия». Нозим Ҳикмат.

15.40 «Музикали киоск».

16.10 Янгиликлар.

* * *

18.30 Янгиликлар.

18.50 «Болалик остонасидан ўтиб». Ҳаётда йўл танлаш, ўсмирларда маънавий фазилатларни шакллантириш ҳақида.

19.20 «Виталий Горяев қалами». Ҳужжатли фильм.

19.40 «Халқ ижоди». Телевизион кўрсатув.

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 СССР халқ артистлари А. Райкин, Е. Мирошниченко, УССР халқ артисти Ю. Богатиков, Марио Дель Монако [Италия] ва бошқалар иштирокида музикали программа.

21.30 «Время».

22.05 «Деярли кулгили воқеа». Телевизион бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар.

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар программаси.

11.30 Болалар учун. «Фонарик» [такрорий].

12.00 Абитуриентлар учун. «Иншони қандай ёзиш керак!».

12.30 «Бизнинг Чукоккала». Фильм-спектакль [рус.].

13.25 «Ёз ҳикоялари». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.

18.05 «Билмасвой қуёшли шаҳарда». Мультфильм.

18.45 Шифокор суҳбати.

19.00 «Ўсмир ва қонун».

19.30 «Ахборот» [рус.]

19.45 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. «Ҳужжатли кино экрани». Кўрсатув Озарбайжон ССРга бағишланади.

20.30 «Ахборот».

20.50 Чет эл эстрадаси артистларининг концерти.

21.30 Москва. «Время».

22.05 «Дунё воқеалари».

22.35 «Ҳаёт, санъаткор ва томошабин». Ўзбекистон ССР халқ артисти Ёқуб Аҳмедов.

00.05 Янгиликлар.

ШАНБА

10 ИЮЛЬ

● МТ I

9.00 «Время».

9.45 «Ота-оналар, Сизлар учун».

10.15 «Спортлото»нинг 28-тиражи.

10.25 Монголияда халқ революцияси ғалабаси кунига. «Монголиянинг юксак осмони». Ҳужжатли фильм.

11.25 «Ҳаракат хавфсизлиги учун».

11.55 «Поэзия». Николас Гильен.

12.35 «Москвичка» телевизион клуби.

14.05 Болалар учун фильм. «Майсазордаги нонушта». 1-серия.

15.15 «Дунё воқеалари».

15.30 Болалар учун фильм. «Майсазордаги нонушта». 2-серия.

16.40 «Ҳайвонот оламида».

17.40 СССР халқ артисти С. Я. Лемешев туғилган куннинг 80 йиллигига.

19.10 Сиёсий шарҳловчи Ю. А. Летунов суҳбати.

19.40 СССР ташкил топганлигининг 60 йиллигига. Литва ССР Давлат академик хизмат кўрсатган «Летува» халқ ашула ва рақс ансамблининг концерти.

20.30 «Кескинликни юмшатишга қарши қаратилган яширин уруш». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.

21.30 «Время».

22.05 Консерваториянинг Катта залида П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурс лауреатларининг концерти.

● МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика.

9.15 «Агар соғлом бўлай десанг».

9.25 «Деярли кулгили воқеа». Телевизион бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар.

11.45 «Тонгги почта» музикали программаси.

УКРАИНА ССР ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ

ПРОГРАММАСИ

12.20 «Саша, Александр. Александр Яковлевич...». Телевизион ҳужжатли фильм.

12.50 «Халқ архитектураси ва турмуши музейи».

13.25 Г. Ляшенко. 3-симфония [«Днепр камалаги»].

13.50 «Бретер». Телевизион спектакль премьераси. И. Тургенев повести асосида.

15.00 «Сергей Островой. Шеърлари ва қўшиқлари». Фильм-концерт.

15.55 «Чўққи сари». Памирдаги номсиз тепаликни забт этилиши ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси [Киев].

16.15 «Санъат усталари». СССР халқ артисти А. Степанова.

17.20 Катталар учун мультфильмлар программаси: «Этик кийган кучук», «Бу-бу-бу» [ЧССР].

17.55 Халқаро обзор.

18.10 «Киносаёҳатчилар клуби».

19.15 «Здоровье» илмий-оммабоп программаси.

20.00 «Михайло Ломоносов». Ҳужжатли фильм.

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 От спорти бўйича СССР чемпионати. «Битца» от спорти комплексидан олиб кўрсатилади.

21.30 «Время».

22.05 «Унутилмас куз». Телевизион бадиий фильм [Монголия].

● ЎзТВ I

9.55 Кўрсатувлар программаси.

10.00 Янгиликлар.

10.10 Телевизион миниатюралар театри.

10.50 Мактаб ўқувчилари учун. «Светофор».

11.30 «Тоғлар чорлайди». Бадиий фильм.

12.50 Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси этнографик ансамблининг концерти.

13.50 Шахмат мактаби.

14.20 Балиқчилар кунига. «Ўзбекистоннинг кўл хўжалиги», «Карпми! Марҳамат!», «Қармоққа илин, балиқча». Телефильмлар.

* * *

18.00 Кўрсатувлар программаси.

18.05 «Нипнинг саргузашти», «Камарилья». Мультфильмлар.

18.45 Мактаб ўқувчилари учун. «Китоб — бизнинг дўстимиз».

19.30 «Ахборот» [рус.]

19.45 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув.

20.30 «Ахборот».

20.50 Телетомошабинларнинг талабларига мувофиқ. СССР халқ артисти Зайнаб Ханларова концерти.

21.30 Москва. «Время».

22.05 СССР халқ артисти Зайнаб Ханларова концерти [давоми].

23.05 «Сатирик лавҳалар», «Тулки, Қундуз ва бошқалар», «Калейдоскоп». Катталар учун мультфильмлар.

23.45 Кўрсатувлар программаси.

ЯКШАНБА

11 ИЮЛЬ

БАЛИҚЧИЛАР КУНИ

● МТ I

9.00 «Время».

9.45 «Будильник».

10.15 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!».

11.15 «Здоровье» программаси.

12.00 «Тонгги почта» музикали программаси.

12.30 «Совет Иттифоқи чет эллик меҳмонлар нигоҳи билан».

12.45 «Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши».

13.45 «Музикали киоск».

14.15 Футбол бўйича жаҳон чемпионатида. 3—4-ўринлар учун матч [10 июлдаги ўйин].

16.00 «Ҳаётга йўлланма».

16.45 «Бугун — Балиқчилар куни». Кўрсатувда СССР Балиқ хўжалиги министри В. М. Каменцов иштирок этади.

17.15 «Хатларингиз асосида...» Балиқчилар кунига бағишланган музикали программа.

18.00 «Халқаро панорама».

18.45 «Етти оғайни». Мультфильм.

19.00 «Киносаёҳатчилар клуби».

20.00 Экранда кинокомедия. «Гусар балладаси».

21.30 «Время».

22.05 «Ҳужжатли экран».

23.15 Янгиликлар.

● МТ II

9.00 «Зарядкага сафланинг!».

9.20 Балиқчилар кунига бағишланган ҳужжатли фильмлар программаси.

10.00 «Мўъжизасиз-мўъжизалар».

11.00 От спорти бўйича СССР чемпионати. «Битца» от спорти комплексидан олиб кўрсатилади.

11.30 РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Н. Сергеев раҳбарлигидаги РСФСР Давлат духовой оркестрининг концерти.

11.50 Л. Малюгин. «Менинг кулгили бахтим». Л. Украинка номли Киев Давлат академик рус драма театрининг фильм-спектакли.

13.15 «9-студия».

14.15 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурс лауреатларининг концерти. Консерваториянинг Катта залидан олиб кўрсатилади.

17.05 «Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар». Шарҳ.

17.35 «Мардлик». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.

18.40 «Театр афишаси олдида».

19.40 Улуғ Октябрнинг 65 йиллигига. «Бизнинг биография». «1943 йил».

20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар».

20.45 Чет эл эстрадасининг куйлари ва оҳанглари.

21.30 «Время».

22.05 П. И. Чайковский номли VII Халқаро конкурс лауреатларининг концерти. Консерваториянинг Катта залидан олиб кўрсатилади.

● ЎзТВ I

9.55 Кўрсатувлар программаси.

10.00 Янгиликлар.

10.10 «Олтин калитча». Бадиий фильм.

11.25 Мактаб ўқувчилари учун. «Санъат гунчалари».

11.55 «Қувноқ стартлар».

12.55 «Ўзбекистон спорти» [рус].

13.25 «Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак».

13.55 «Абитуриент-82». Тошкент Политехника институти [рус.].

14.30 Реклама.

* * *

18.05 Кўрсатувлар программаси.

18.10 «Мультипанорама».

19.10 «Бугун — Балиқчилар куни».

19.30 «Ахборот» [рус.]

19.45 Телевизион миниатюралар театри.

20.30 «Ахборот».

20.50 Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси дуторчи қизлар ансамблининг концерти. [Янги программа].

21.30 Москва. «Время».

22.05 «Чорвачилик: тажриба ва муаммолар».

22.25 Телевидение экранида биринчи марта. «Ҳаво пиёдалари». Бадиий фильм [«Ўзбекфильм»].

23.40 Кўрсатувлар программаси.

РЕКЛАМА ва эълонлар

АНКЕТА

ТРАНСПОРТ-ЭКСПЕДИЦИЯ АГЕНТЛИКЛАРИ — ТРАНСПОРТДА ТУРЛИ ЮКЛАРНИ ТАШИШ БИЛАН БОҒЛИҚ АҲОЛИ ЭҲТИЁЖИНИ ҚОНДИРИШГА ДАЪВАТ ЭТИЛГАН ХИЗМАТ ТУРИДИР

Транспорт агентликларининг ходимлари турли хил хизмат кўрсатмоқда:

мебель ва бошқа катта ҳажмдаги товарларни магазиндан уйга олиб бориб бериш;

— рўзғор буюмлари ортилган контейнерларни темир йўл станциясига элтиб қўйиш;

— буюмларни квартирадан квартирага ташиб бериш;

— қишлоқ хўжалик маҳсулотларини бозорга ва бозордан уйга ташиб бериш;

— ёқилғи, қурилиш материаллари, ғишт, қум ташиб келтириш;

— тўй ва бошқа оилавий тантаналарни енгил автомобиллар ва автобуслар билан таъминлаш;

— енгил автомобилларнинг шиналарини ремонтга қабул қилиш;

— самолёт билетларини уйга элтиб бериш шулар жумласидандир.

Транспорт агентликларининг ходимлари, шунингдек юк ортиш-тушириш ишларини бажарадилар, уй анжомларини юқори қаватларга олиб чиқиб берадилар, мебелларни жойлаштирадилар.

Транспорт-экспедиция хизматининг ташкил этилиши аҳолига талайгина қулайликлар яратади, уларнинг вақтини тежайди, ортиқча ташвишлардан халос этади. Хизмат ўз вақтида, сифатли адо этилади.

Аммо ҳали транспорт-экспедиция агентликлари хизматини янада яхшилаш учун резервлар бор. Сизнинг таклиф ва мулоҳазаларингиз ана шу резервларни аниқлаш, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини янада юксалтиришга ёрдам беради.

СИЗЛАРДАН АНКЕТА САВОЛЛАРИГА ЖАВОБ ЁЗИБ, УНИ ҚУЙИДАГИ АДРЕСГА ЮБОРИШИНГИЗНИ ИЛТИМОС ҚИЛАМИЗ: Тошкент шаҳри, Каблуков кўчаси, 39-уй, «Ўзтрансэкспедиция» бошқармасининг реклама ва ахборот агентлиги. Справкалар учун телефон 41-80-10.

Транспорт агентлиги хизматидан фойдаланганмисиз? Хизматнинг қайси турларидан?

Буюртмани қандай расмийлаштирдингиз: телефон орқалими ёки қабул пунктидами? (Агар қабул пунктида бўлса, унинг қаерда жойлашганлигини кўрсатинг).

Қабул пунктларининг иш режими сиз учун қулайми?

Юк ортиб-туширувчилар хизматидан фойдаланганмисиз?

Транспорт хизматларининг нархи сизни қаноатлантирадими?

Хизматнинг яна қандай янги турларини ташкил этиш зарур?

Транспорт-экспедиция агентликлари ходимларининг аҳолига хизмат кўрсатиш маданияти тўғрисидаги таклиф ва мулоҳазаларингиз?

АНКЕТАДА ИШТИРОК ЭТГАНЛИГИНГИЗ УЧУН ТАШАККУР БИЛДИРАМИЗ.

БАРЧА МУЗИКА ШИНАВАНДАЛАРИНИ

ҚЎШИҚ ШАЙДОЛАРИНИ

ТОШКЕНТ ОВОЗ ЁЗИШ СТУДИЯСИ

ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИШГА

ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ

Сизнинг хатингиз бўйича (унда уй адресингиз, почта индекси, фамилиянгиз, исмингиз ва отангизнинг исми, музика асарининг номи, магнит лентасининг тури, метражи ва тезлиги кўрсатилган бўлиши лозим) **овоз ёзиш студиясида истаган куй ва қўшиғингизни исталган тип ва метраждаги магнит лентасига, шунингдек, овоз ёзиш студиясида мавжуд бўлган компакт-кассеталарга моно ва стереофоник усулда ёзиб беришади.**

Самарқанд, Бухоро, Тошкент шаҳарларининг кўринишлари билан бадиий безатилган монофоник пластинкаларни, буюртмачининг фототасвири туширилган пластинкаларни тайёрлаб беришади.

Буюртмачининг фототасвири туширилган буюртманинг бажарилиши учун буюртмачи хатда ҳажми камида 6х9 см. бўлган, тиниқ, ҳеч букилмаган фотосуратини юбориши лозим.

Хизмат ҳақини олдиндан юборманг. Буюртмалар устама ҳақ билан тайёрланади ва Совет Иттифоқининг исталган аҳоли пунктига юборилади.

Сифатига кафолат бериш учун овоз студиянинг магнит лентасига ва компакт-кассетасига ҳамда буюртмачининг янги кассетасига ёзилади.

Буюртмалар почта бўлимига эгаси сўраб келгунча сақлаб туриладиган қилиб юборилмайди.

Мактаблар, Пионер саройлари, ҳунар-техника билим юртлари, ўқув ва маориф муассасаларининг раҳбарлари диққатига!

Овоз ёзиш студиясида пионерлар фонотекаси бор. Ушбу қўлланма 26 фонограммадан иборат. Фонограммаларнинг ҳар бири маълум бир мавзуга (Ленин, партия, комсомол ва пионерлар тўғрисидаги қўшиқлар, пионер позивнойлари) бағишланган бўлиб, унга батафсил каталог илова қилинган. Фонотекадан шунингдек бадиий ҳаваскорлик коллективлари томонидан концерт ва бошқа маросимлар учун фойдаланилиши мумкин.

Хизмат баҳоси прейскурант бўйича:

бир дона пластинкани тайёрлаш — 0-90 тийин;

буюртмачининг фототасвири туширилган 1 дона пластинкани тайёрлаш — 1 сўм 55 тийин;

магнитофон ёзуви компакт-кассеталарнинг магнитофон лентасини ҳисобга олмаган ҳолда:

1 минутлик монофоник ёзув — 0-09 тийин;

1 минутлик стереофоник ёзув — 0-13 тийин.

ХАТЛАРИНГИЗНИ КУТАМИЗ!

Бизнинг адрес: 700015, Тошкент шаҳри, Полторацкий кўчаси, 29-уй.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Р. — 07318.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700 000, ТОШКЕНТ—П, ЛЕНИН КЎЧАСИ, 41*

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 33-44-43 32-56-21, 33-54-33, 32-54-42. Масъул секретарь — 33-09-93, 32-56-26. Секретариат — 32-54-48, 32-56-25. Партия турмуши бўлими — 32-56-34, 32-56-22. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52, 32-56-39. Таржима бўлимлари — 32-56-37, 32-54-54. Сатира ва юмор бўлими — 32-54-52. Иллюстрация бўлими — 32-56-27, 32-58-83. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босма хонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64543. А. 1059.